KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2026
APRÍL
KWIECIEŃ

Č. 4 (814)/roč. 68
Cena 7,00 zł (8% VAT)

VÝTVARNÁ SÚŤAŽ LUDWIKA KORKOŠA VYHODNOTENÁ

V APRÍLOVOM ČÍSLE NÁJDETE:

3 Podporte slovenskosť v Poľsku!

4 Učiť slovenčinu sa oplatí

V dnešnom globalizovanom svete sa znalosť jazykov stáva nielen výhodou, ale často aj nevyhnutnosťou. Pre nás, Slovákov v Poľsku, má však učenie sa slovenčiny ešte hlbší význam – nejde len o praktickú zručnosť, ale aj o otázku identity, kultúrneho dedičstva a budúcnosti komunity. Ako sa prihlásiť na slovenský jazyk a aké benefity prináša jeho vyučovanie pre žiakov, rodičov, slovenskú komunitu, ale aj miestnu samosprávu – gminy, sa dozviete v našom článku.

5 Študuj na Slovensku

6 80. výročie tragických udalostí v Novej Belej

Obdobie po skončení 2. svetovej vojny patrí k najtragickejším úsekom dejín severného Spiša. Ukončenie bojov tu totiž neprinieslo želaný mier, ale po pripojení 14 severospišských obcí k Poľsku nastala perzekúcia miestneho obyvateľstva, ktorá prinútila takmer pätinu z nich opustiť svoje domovy. Obzvlášť agresívna a xenofóbna bola ozbrojená skupina pod vedením Jozefa Kuraša „Ogňa“, ktorá Slovákov nielen vyháňala zo svojich rodných obcí, ale ich aj okrádala, vydierala, ponižovala, týrala a vraždila. Jeden z najtragickejších prípadov, keď obyvatelia prišli o svoje majetky, domovy i životy, sa odohral pred osemdesiatimi rokmi – v noci z 15. na 16. apríla 1946 v Novej Belej.

7-8 Boli zavraždení za svoju národnosť!

9 Almanach Slováci v Poľsku XXVI

10 Horčičné zrnko

11 Veľká noc najdôležitejší sviatok v roku

12-14 Pripomenieme si v roku 2026 IV.

15 Veľkonočné prípravy v Slovenskom dome v Podvlku

16-17 Inšpiratívne a pestré tvorivé dielne v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

18-20 Krátko z Oravy a Spiša

21-23 Výtvarná súťaž Ludwika Korkoša vyhodnotená

V našom článku prinášame všetkým netrpezlivo čakajúcim účastníkom súťaže výsledky výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša s názvom Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska, ktorá bola vyhodnotená koncom marca v priestoroch redakcie Život. Práce boli zaujímavé a výber náročný. Výtvarná súťaž je organizovaná redakciou Život v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave.

24-25 Z diania na Slovensku

26-27 Poviedka na voľnú chvíľu

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára – apríl

Na obálke: Víťazná práca Františka Surmu z Krempách s názvom *Čičmianska drevenica maľovaná vápnom*. Reprodukcia: A. Jendžejčíková. Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl 8a3b3be93a

Podporte slovenskosť v Poľsku!

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Ako každoročne, aj v tomto roku nás čaká povinnosť podať daňové priznanie a s ňou tiež možnosť prispieť na rôzne verejno-prospešné aktivity. V ročnom zúčtovaní za rok 2025 môžete podporiť sumou rovnajúcou sa 1,5% vašej dane taktiež našu spoločnú organizáciu Spolok Slovákov v Poľsku a tým aj naše spoločné aktivity na udržiavanie, tradovanie i rozvíjanie slovenskosti v Poľsku.

Na základe zápisu v KRS môžete prispieť na tieto činnosti:

- organizácia kurzov slovenského jazyka,
- vydávanie periodík pre slovenskú národnostnú menšinu – mesačníka Život a Almanachu Slováci v Poľsku,
- činnosť slovenských knižníc,
- činnosť pri uskutočňovaní umeleckých predstavení,
- činnosť galérií a výstavných salónov, domov a kultúrnych stredísk, slovenských klubovní,
- uskutočňovanie výučby hry na hudobných nástrojoch, tanečných kurzov, školení,
- výučba slovenského jazyka vo verejných školách.

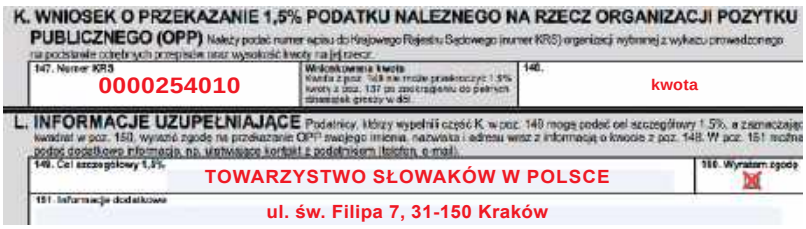
K. WNIOSEK O PRZEKAZANIE 1,5% PODATKU NALEŻNEGO NA RZECZ ORGANIZACJI POŻYTKU PUBLICZNEGO (OPP) Należy podać numer wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (numer KRS) organizacji wybranej z wykazu prowadzonego na podstawie odrębnych przepisów oraz wysokość kwoty na jej rzecz.

147. Numer KRS 0000254010

Wnioskowana kwota Kwota z poz. 148 nie może przekroczyć 1,5% kwoty z poz. 137 (po zaokrągleniu do pełnych dziesiątek groszy w dół)

148. kwota

L. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE Podatnicy, którzy wypełnili część K, w poz. 149 mogą podać cel szczegółowy 1,5%, a zaznaczając kwadrat w poz. 150, wyrażą zgodę na przekazanie OPP[1] swojego imienia, nazwiska i adresu wraz z informacją o kwocie z poz. 148. W poz. 151 można podać dodatkową informację, np. umożliwiającą kontakt z podatnikiem (telefon, e-mail).

149. Cel szczegółowy 1,5% TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE

150. Wyrażam zgodę

151. Informacje dodatkowe ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków

- Darovaním 1,5 % zo svojej dane nič nestrácate. Ak sa totiž rozhodnete, že jeden a pol percentom nepodporíte žiadnu z organizácií, odvádzate tieto prostriedky do spoločnej štátnej pokladnice.

Podporte teda Spolok Slovákov v Poľsku a tým aj sami seba, regionálnu kultúru, našu činnosť a naše spoločné úsilie, aby Slováci a slovenčina v Poľsku pretrvala aj naďalej!

Stačí málo, aby ste pri daňovom zúčtovaní a vyplňovaní daňového priznania uviedli naše číslo

KRS 0000254010.

Aj vďaka Vám tak môžeme naďalej kultivovať slovenskosť a slovenčinu v rôznych regiónoch Poľska a v rôznych kultúrno-vzdelávacích oblastiach.

Známym i neznámym priaznivcom, ktorí nás podporili v minulom roku veľmi pekne ďakujeme! ■

eprasa.pl 8a3b3be93a

Učiť slovenčinu sa oplatí

autor | Milica Majeriková-Molitoris

V dnešnom globalizovanom svete sa znalosť jazykov stáva nielen výhodou, ale často aj nevyhnutnosťou. Pre nás, Slovákov v Poľsku, má však učenie sa slovenčiny ešte hlbší význam – nejde len o praktickú zručnosť, ale aj o otázku identity, kultúrneho dedičstva a budúcnosti komunity.

Zachovanie identity a kultúrneho dedičstva

Slovenčina totiž nie je len komunikačný nástroj, ale je aj nositeľom našej histórie, tradícií a hodnôt. Udržiavaním a rozvíjaním slovenčiny si mladší členovia komunity zachovávajú spojenie so svojimi koreňmi, rozumejú tradíciám, piesňam či literatúre a posilňujú svoju národnú identitu. Následne sa môžu zapájať do organizovania kultúrnych podujatí, spolkového života či náboženských aktivít a pripraviť sa na prebratie štafety rozvoja slovenskej komunity v Poľsku.

Lepšie možnosti vzdelávania a uplatnenia na pracovnom trhu

Účasť na vyučovaní slovenského jazyka umožňuje zúčastňovať sa rôznych exkurzií či letných jazykových táborov na Slovensku. Znalosť slovenčiny zároveň otvára dvere k štúdiu na slovenských školách a univerzitách. Slovenská republika poskytuje pre Slovákov z Poľska možnosť získať štipendium, a to tak na stredné, ako aj vysoké školy. Navyše, Slovensko je blízkym ekonomickým partnerom Poľska, a preto znalosť jazyka môže výrazne zvýšiť šance na pracovnom trhu, či už v pohraničných regiónoch, v medzinárodných korporáciách alebo prekladateľských službách.

Jednoduchšie cestovanie a každodenný život

Slovensko je geograficky aj kultúrne veľmi blízke. Ovládanie slovenčiny umožňuje jednoduchšiu orientáciu pri cestovaní, vybavovaní úradných záležitostí či nadväzovaní osobných kontaktov. Aj keď sú si poľština a slovenčina podobné, existuje množstvo „zradných“ slov a aktívna znalosť jazyka výrazne zvyšuje komfort komunikácie. Byť bilingválny je pritom dnes veľká výhoda. Učenie sa slovenčiny popri poľštine rozvíja kognitívne schopnosti, zlepšuje pamäť a schopnosť učiť sa ďalšie jazyky.

Namiesto druhého cudzieho jazyka slovenčina

V prípade, že si dieťa nechce v 7. ročníku pridať ďalší cudzí svetový jazyk, či už z dôvodu náročnosti alebo iných príčin, od minulého roku je tu možnosť vybrať si miesto neho slovenčinu. Je poľštine omnoho bližšia a učí sa podstatne ľahšie ako iné neslovanské jazyky.

Prínos pre miestne samosprávy

Podpora výučby slovenčiny neprináša výhody len samotným žiakom, ale aj miestnym samosprávam. Gminy totiž na každého žiaka zapojeného do výučby menšinového jazyka získavajú dodatočné finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu. Ich výška závisí od rôznych faktorov, v prípade slovenského jazyka ide v priemere o cca 13 660 PLN dodatočnej dotácie na jedného žiaka. Tieto dotácie, ktoré by mali byť využité na rozvoj slovenského školstva, v konečnom dôsledku prospievajú celej gmine. Približnú sumu dotácie, ktoré dostali jednotlivé školy/gminy navyše vďaka vyučovaniu slovenského jazyka v roku 2026 uvádza nasledujúca tabuľka:

Škola / Gmina	Počet žiakov učiacich sa slovenský jazyk	Dodatočná dotácia, ktorú dostáva gmina navyše na žiakov slovenského jazyka
Jurgov / Bukowina Tatrzańska	80	1 092 800 PLN
Krempachy / Nowy Targ	43	587 380 PLN
Nová Belá / Nowy Targ	30	409 800 PLN
Kacvín / Nižné Lapše	15	204 900 PLN
Nedeca / Nižné Lapše	44	601 040 PLN
Vyšné Lapše / Nižné Lapše	3	40 980 PLN
Podvlk / Jablonka	4	54 640 PLN

Ako zapísať žiaka na slovenčinu?

Žiadosť o zapísanie dieťaťa na vyučovanie slovenského jazyka je potrebné podať riaditeľovi školy do 31. marca 2026. V prípade, že dieťa nastupuje do školy v nasledujúcom školskom roku, termín sa predlžuje do 31. júla 2026 a v odôvodnených prípadoch môže riaditeľ školy prijať žiadosť aj neskôr.

Ak sa prihlásia minimálne traja žiaci, škola, respektíve jej zriaďovateľ – gmina, má povinnosť zabezpečiť kvalifikovaného učiteľa a zorganizovať výučbu slovenského jazyka.

Výučba môže byť organizovaná v rámci jedného ročníka (minimálne 7 žiakov), v zmiešanej (medzitriednej) skupine, v skupine spojenej z viacerých škôl, alebo prostredníctvom inej školy či vzdelávacieho centra (minimálne 3 žiaci).

Učiť sa slovenčinu v Poľsku nie je len praktické rozhodnutie – je to investícia do vlastnej identity, budúcnosti a komunity. Pretože slovenský jazyk predstavuje nielen kľúč k zachovaniu toho, čo nás robí jedinečnými, ale zároveň aj otvára nové možnosti v modernom svete. ■

eprasa.pl 8a3b3be93a

Študuj na Slovensku

spracovala | Agáta Jendžejčíková

Záujemcom z radov krajanskej mládeže o štúdium na vysokých školách na Slovensku odporúčame do pozornosti informácie o tom ako sa stať študentom slovenskej vysokej školy spolu so štipendiálnou podporou Slovenskej republiky.

Foto: zdroj internet

Podobne, ako po minulé roky, aj tento rok Slovenská republika poskytuje miesto spolu so štipendiom pre piatich uchádzačov z radov krajanskej mládeže z Poľska, ktorí majú záujem o vysokoškolské štúdium na Slovensku. Záujemcov čaká prípravný ročník, počas ktorého sa budú môcť zdokonaliť v znalosti slovenského jazyka a po jeho absolvovaní sa budú môcť prihlásiť na vybrané odbory. Chcem však upozorniť, že nie na všetky odbory je štipendium udeľované. To však neznamená, že krajanská mládež tieto odbory študovať nemôže. Môže, avšak bez finančnej podpory zo strany Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

Skupiny študijných odborov, na ktoré je udeľované štipendium Ministerstva školstva SR, nájdete na webovej stránke: *www.vladnestipendia.sk* v záložke *Sprievodca* na pravej strane po vybratí krajiny, vo vašom prípade „Poľsko“. Zoznam vysokých škôl a internetové linky na nich nájdete na: *http://www.minedu.sk/vysoke-skoly-v-sr/*.

Ako sa prihlásiť?

Najdôležitejšie informácie pre uchádzačov sú uverejnené na stránke *www.vladnestipendia.sk.* Na tejto stránke v záložke Dokumenty na stiahnutie v ľavom stĺpci nájdete dokument *Podmienky poskytovania štipendií vlády SR*, v ktorom sú zároveň uvedené podrobné podmienky pridelenia štipendií. Krajania z Poľska by mali povinne absolvovať prípravný ročník výučby slovenského jazyka, počas ktorého je udeľované štipendium vo výške 700,00 € mesačne. Zároveň je vyplácaný jednorazový príspevok počas jazykovej a odbornej prípravy i počas prvého a druhého stupňa vysokoškolského štúdia pri nástupe na štúdium v SR 100,00 €. Taktiež je poskytovaný jednorazový príspevok pri ukončení štúdia vo výške 200,00 €. Motivačný príplatok za dosiahnuté študijné výsledky do priemeru 1,3, ktorý je vyplácaný so štipendiom s ročným posunom spätne, t. j. za študijný priemer 1. ročníka v priebehu 2. ročníka atď., je 50,00 €.

Žiadosti o poskytnutie štipendia vlády SR sa predkladajú elektronicky na uvedenom portáli, teda *www.vladnestipendia.sk*, kde sa záujemca musí zaregistrovať a kde je dostupný aj manuál na podanie „Žiadosti o poskytnutie štipendia vlády SR“, so všetkými aktuálnymi informáciami. Každý uchádzač a užívateľ portálu má v prípade potreby k dispozícii technickú podporu na kontaktnej adrese: *podpora@studyabroad.sk* alebo na telefónnom čísle +421 907 551 404.

Uchádzač o poskytnutie štipendia vlády SR môže svoju prihlášku elektronicky odosielať od 23.03.2026.

Posledný termín elektronickej registrácie a odoslania prihlášky s kompletnými materiálmi je 25.05.2026.

Pokiaľ sa jedná o uchádzača maturitného ročníka, ktorý maturitné vysvedčenie v Poľsku získava až na rozhraní júna a júla, pripojiť ho do systému elektronickej registrácie musí do 31.08.2026.

Osoby prijaté do prípravného ročníka sa však automaticky na vysokú školu nedostávajú. Totiž podmienkou pre získanie štipendia vlády SR na štandardnú dĺžku vysokoškolského štúdia je nielen zvládnutie slovenského jazyka na požadovanej úrovni a taktiež úspešne zvládnutie prijímacieho konania, vďaka ktorému bude uchádzač prijatý na štúdium vo zvolenom študijnom programe verejnej vysokej školy v SR.

Všetky doklady, ktorých zoznam nájdete taktiež na stránke *www.vladnestipendia.sk* posiela záujemca o štúdium na Slovensku v uvedenom termíne len v elektronickej forme. „Papierové“ originály elektronicky odoslaných dokladov si prijatý uchádzač prinesie so sebou a predloží ich po príchode na štúdium v SR najneskôr pri zápise na štúdium na príslušnej fakulte vysokej školy a Sekcii medzinárodnej spolupráce, európskych záležitostí a CŽV MŠVVaM SR.

Štipendista je povinný dodržať termín nástupu na štúdium určený školou, ktorý je spravidla v prvom septembrovom týždni, v odôvodnených prípadoch najneskôr 30.09.2026. Svojvoľné skracovanie doby štúdia v prípravnom ročníku oneskoreným nástupom na štúdium nie je akceptovateľné. Informáciu o možnostiach štúdia na Slovensku môžete nájsť zároveň na *www.studyin.sk*, kde sú informácie aj v anglickom jazyku.

Niekoľko poznámok na záver

Študenti, ktorí budú prijatí do prípravného ročníka a dostanú štipendium ministerstva, sú taktiež zapísaní do zoznamu uchádzačov o internátne ubytovanie a bude im pridelené jedno miesto na internáte. Študent môže využiť ponúknuté ubytovanie na vysokoškolskom internáte alebo si môže vo vlastnej réžii nájsť ubytovanie zo širokej ponuky na prenájom bytov alebo izieb.

Po prijatí do prípravného ročníka získavate práva študenta. To znamená, že máte možnosť zakúpiť si lístok na mestskú dopravu so zľavou 50 %. Vlaky sú pre študentov do 26 rokov na Slovensku zadarmo, vďaka čomu sa uchádzači dostanú zadarmo až po Trstenú (v prípade študentov z Oravy), eventuálne po Spišskú Belú (v prípade študentov zo Spiša).

Prosíme všetkých učiteľov, ako aj všetkých ostatných krajanov, ktorí by vedeli o prípadných záujemcoch o štúdium na Slovensku, aby sa obrátili na redakciu Život (tel. 12-633-36-88, e-mail: zivot@tsp.org.pl), alebo na Spolok Slovákov v Poľsku (tel. 12-634-11-27, e-mail: zg@tsp.org.pl), radi vám poradíme a pomôžeme vybaviť potrebné záležitosti. ■

eprasa.pl 8a3b3be93a

80. výročie tragických udalostí v Novej Belej

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Obdobie po skončení druhej svetovej vojny, v rokoch 1945 – 1947, patrí k najtragickejším úsekom dejín severného Spiša. Ukončenie bojov tu totiž neprinieslo želaný mier, ale po pripojení 14 severospišských obcí k Poľsku nastala perzekúcia miestneho obyvateľstva na národnostnom princípe, ktorá prinútila takmer pätinu z nich – cca 6000 osôb – opustiť svoje domovy a hľadať útočisko v susednom Československu.

Obzvlášť agresívna a xenofóbna bola ozbrojená skupina pod vedením Jozefa Kuraša „Ogňa“, ktorá Slovákov nielen vyháňala zo svojich rodných obcí, ale ich aj okrádala, vydierala, ponižovala, týrala a vraždila. V archívoch je opísaných takmer 140 prípadov napadnutí civilného obyvateľstva na severnom Spiši, z ktorých viaceré mali aj tragickú dohru. Jeden z najtragickejších prípadov, keď obyvatelia prišli o svoje majetky, domovy i životy, sa odohral pred osemdesiatimi rokmi – v noci z 15. na 16. apríla 1946 v Novej Belej.

Pokojnú jarnú aprílovú noc narušil príchod asi 70 ozbrojených mužov, ktorí podľa vopred pripraveného zoznamu začali rabovať miestne obyvateľstvo. Ich cieľom boli gazdovstvá slovenských roľníkov, odkiaľ pod vyhrážkami a za použitia fyzického násilia brali takmer celý ich majetok, prakticky všetko, čo Novobeľanov živilo – dobytok, obilie určené na siatie i na chlieb, plátno natkané počas zimy, šatstvo, jedlo a dokonca aj čerstvo nadojené mlieko od kráv pre deti. Nakradnuté veci nakladali na vozy, ktoré tiež ukradli a do vozov zapriahali ukradnuté novobeľské kone. Okrem odcudzených vecí odviedli so sebou aj štyroch otcov rodín – Jána Ščureka, Jána Kraka, Jozefa Chalúpku a Jána Lapšanského. Ďalším dvom Slovákom na zozname, Františkovi Brodovskému a Dominikovi Kaľatovi, sa podarilo zachrániť útekom na Slovensko.

Bola jar, čas sejby, no obilia nebolo ani na siatie, ani na chlieb. Manželky ostali bez mužov, siroty bez otcov, bez chleba, bez mlieka. A len vďaka pomoci dobrých ľudí sa im podarilo situáciu akotak zvládnuť. Strach a bolesť však ostávali, keďže o osude štyroch odvlečených otcov rodín nikto nič konkrétne nevedel. Až po vyše roku, po udelení amnestie, sa ponúkol jeden z ogňových ľudí, že im za úplatok ukáže miesto, kde sú obete pochované. Zohavené mŕtve telá boli nad obcou Ostrowsko, pod vrchom Turbacz, v spoločnom plytkom hrobe, ktoré si obete museli sami vopred vykopať. S veľkými ťažkosťami, keďže sa voz s mŕtvolami dvakrát prevrátil, boli dovezené na cintorín v Novej Belej, kde boli za veľkého smútku, hlaholu novobeľských zvonov i zvonov v okolitých spišských obciach a veľkej účasti Novobeľanov i ďalších Spišiakov, dôstojne pochovaní.

Ján Sčurek, otec mnohodetnej rodiny, zavraždený ozbrojenou skupinou „Ogňa“ po tragickej noci z 15. na 16. apríla 1946

Ján Lapšanský, v uniforme poľského vojaka, zavraždený ozbrojenou skupinou „Ogňa“ po tragickej noci z 15. na 16. apríla 1946

O niekoľko týždňov však boli exhumovaní, aby sa zistilo, akým spôsobom ich zavraždili. Jána Ščureka a Jána Kraka zabili údermi tupého predmetu do hlavy, Jozefa Chalúpku obesili a Jána Lapšanského zastrelili. Čím tak strašným sa previnili štyria slovenskí roľníci z Novej Belej, že museli zomrieť tak predčasne potupnou smrťou? Tým, že sa hlásili k slovenskej národnosti? Čím sa previnili ich rodiny, ktoré ostali žiť bez materiálneho zázemia, bez mužov i otcov a v neustálom strachu? Čím sa previnili rodiny ďalších Slovákov, ktoré boli napadnuté, orabované, mučené, fyzicky napádané a psychicky neustále vydierané ozbrojenou skupinou pod vedením Józefa Kuraša „Ogňa“? Odpoveď na tieto otázky dodnes nepoznáme...

Vieme len, že výsledkom tohto takmer dvojročného besnenia, nielen na Spiši, ale aj v širšom okolí na Podhalí, ba dokonca i na území Československa, boli stovky mŕtvych civilistov a tisícky zničených životov.

Hoci už od tej doby ubehlo osemdesiat rokov, nemôžeme tieto udalosti uložiť len do ticha archívov. Zvlášť v situácii, keď sa isté kruhy usilujú urobiť z týchto vrahov hrdinov hodných nasledovania. Ich zločiny sú totiž hlbokou ranou v pamäti krajiny i jej ľudí. Nech je spomienka na tieto obete trvalým mementom histórie – nie ako zdroj nenávisti, ale ako výzva k pravde, zmiereniu a zachovaniu ľudskosti – aby sa podobné tragédie už nikdy viac neopakovali. ■

František Brodovský pri hrobe svojho nevlastného otca, ktorý mal byť zavraždený „ogňovcami“, avšak podarilo sa mu utiecť. Samotný František i jeho matka boli počas tragickej noci z 15. na 16. apríla 1946 surovo zbití.

eprasa.pl 8a3b3be93a

Boli zavraždení za svoju národnosť!

autor | J.K. – vnuk Jozefa Chalupku

Takýto nápis majú na náhrobku štyria novobelskí Slováci zavraždení bandou „Ogňa“ – Ján Ščurek, Ján Krak, Ján Lapšanský a Jozef Chalupka. Som vnukom posledného menovaného. Vnukom, ktorý nikdy nepoznal svojho starého otca.

Bola nedeľa. Raňajkovali sme, a keď sme skončili, mama mi povedali: – *Ty dnes pôjdeš so mnou do kostola, lebo je pekné počasie*, čomu som sa veľmi potešil. Dali mi nové oblečenie a povedali, aby som sa prezliekol. Keď zvony začali zvoniť, tak povedali: – *Poď ideme!*

Vyšli sme na cestu a išli sme. Ja som sa držal maminej ruky a podskakoval som okolo nich. Keď sme tak išli, zistil som, že z domov vychádzajú starí ľudia. Išli sme ďalej a opäť vychádzajú starí ľudia. A keď sme boli pri kostole, tak som sa mamy spýtal: – *Prečo my nemáme „džadka“?*

Mama sa akoby trochu pozastavili a o chvíľu povedali: – *Poď ideme!* Vošli sme do kostola. Mama si sadli do lavice a mňa si zobrali na kolená. Po krátkom čase som sa obrátil a pozrel sa na nich, zistil som, že mama majú slzy na tvári.

Nápis na pamätníku v Novej Belej

Vrátili sme sa domov, zjedli sme obed, po čom mama všetko poumývali a o chvíľku zobrali mladšiu sestru na ruky, potom si sadli na stoličku, položili si ju na kolená a mne povedali: – *Vidíš pýtal si sa, prečo my nemáme „džadka“. No nemáme, lebo vám ho zabili.*

– *Čo? Zabili? Ako to zabili?*

Začali rozprávať, že po skončení vojny nás zase pripojili k Poľsku a tu vznikali bandy, ktoré rabovali ľuďom, čo sa len dalo. – *Bola jar*, začali rozprávať. – *Keď sa chlapi vrátili domov po skončenej práci v poli, tak sme dali všetko do poriadku a išli sme spať. Keď sme už skoro zaspali, zrazu sme počuli búchanie na dvere. Otec skočil z postele a išiel k dverám a pýta sa, kto je tam?* A počul hlas – *Otváraj potrebujeme pomoc!*

Keď otec otvoril dvere, tak sa začali banditi pchať dnu do domu a vošlo za ním asi desať ozbrojených banditov. Jeden si sadol na stoličku a hovoril: – *Vidím, že je tu dvoch chlapov*, a vytiahol z vrecka zdrap papiera a pýta sa: – *Ktorý z vás je Chalupka?* Dedo hovorí, že ja som a on na to: – *Prosím dajte občianske preukazy*. Keď ich pozrel, tak otcovi ho vrátil a dedov zadržal. Začal sa pýtať čo, ako, koľko, aby ostatní z bandy, čo boli vo dvore mali čas rabovať. Po nejakom čase vošiel jeden do izby a povedal: – *Poručík už je to hotové*. Vtedy „poručík“ vstal a povedal: – *Chalupka prosím, oblečte sa a pôjdete s nami odviezť nám potraviny*.

Keď vyšli do dvora kôň už bol zapriahnutý do vozu a zistili sme, že nám všetko zrabovali – dve kravy boli zhabané z maštale, také čo nám dávali mlieko a ja im hovorím: – *Neberte tie kravy, lebo nebudem mať mlieka pre malé deti!* A počula som – *A my máme piť vodu?* A potom som počula ako jeden druhému hovorí: – *Poď tam je pekná sviňa treba ju zabiť*. Keď to mama počuli, tak im hovoria, aby ju nestrieľali, lebo ona o týždeň bude mať malé prasiatka. Vtedy jeden povedal: – *Odstúp teraz a i do ľudí sa strieľa, nielen na zvieratá*, a zastrelil ju.

Naložili ju potom na voz. Dedo stál pri koňovi. Vtedy prišiel k nemu jeden z nich a povedal mu: – *Jozek nechaj koňa a utekaj...* Asi ho poznal, ale dedo mu odpovedal: – *Keď zoberiete koňa, to ja idem s ním*. Prišiel nejaký ďalší a povedal: – *Ideme a pri cintoríne čakajte na ostatných*, a odišli od nás.

Ráno sme sa dozvedeli, že od nás išli k ujovi Jánovi Ščurekovi. Tam tiež zrabovali všetko čo sa im páčilo a uja zobrali so sebou. Od Ščurka išli k Dominikovi Kalatovi, ale ten sa im schoval a tak sa mu podarilo újsť smrti. Za to mu zbili ženu a zrabovali kravy a koňa. Od Kalaty išli pre Jána Kraka. Zobrali ho so sebou a zrabovali čo sa len dalo. Od Jána Kraka išli pre Františka Brodovského, ale ten sa im tiež schoval a ušiel smrti. Zbili mu ženu a aj nevlastného syna. Zasa od Brodovského išli pre Jána Lapšanského. Tam tiež zrabovali a Jána zobrali so sebou. Ráno boli otázky: Čo s nimi? Či sa vrátia živí?

Uplývali dni, týždne, mesiace a nič, len kolaboranti vedeli čo sa s nimi stalo!

Keď som ešte navštevoval základnú školu, nastala jar a jedného dňa mi otec hovorí: – *Ty dnes nepôjdeš do školy, lebo je pekné počasie a pôjdeš so mnou do poľa. Pomôžeš mi pri práci na poli.*

Náhrobný kameň zavraždených Slovákov na cintoríne v Novej Belej

eprasa.pl 8a3b3be93a

Prišla prestávka na obed, tak otec hovorí: – *Dávaj koňa okolo voza a dáme mu oddych, musí dobre zjesť.* Potom otec hovorí: – *My sa tiež musíme najesť. Poď sadneme si na medzi.* Sadli sme si a zjedli sme čo sme mali. Potom otec vybral z vrecka cigaretu a zafajčil si. Bolo to pri chotárnej hranici s obcou Gronkov. Pozerá sa na hory pod Turbačom a zrazu sa ma spýta? – *Vidíš tam vysoko v horách tu bielu kaplnku nad Ostrowskom?* Povedal som, že áno, vidím. – *To tam boli tí chlapi aj náš dedo, čo ich „banditi" zabili.*

– *Ako ste ich tam našli?* spýtal som sa a otec mi hovorí: – *Vieš, keď si ten „bandita" strelil do hlavy a zomrel, tak sa situácia trošku zlepšila a ľudia sa už tak nebáli. Presne o rok ako ich zobrali prihlásil sa nám jeden* človek a dal odkaz, *aby sme sa s ním skontaktovali, že on ukáže, kde sú. Keď sme sa s ním stretli tak povedal, že ukáže, kde sú, ale za peniaze, lebo ich potrebuje. Dohodli sme sa s ním a peniaze sme zozbierali. Potom sme mu dali odkaz, že sa môžeme stretnúť. Keď sme sa s ním dohodli, tak sme s ujom Valentom* Ščurkom*, bratom zavražďeného Jána* Ščurka*, pripravili, čo nám kázal – kone, voz a plachty. Zobrali sme aj vtedajšieho hrobára. Bol ním Ján Monka. Stretli sme sa s ním pod horou v Ostrowsku* a povedal, čo máme robiť. V ruke mal palicu a povedal dávajte pozor, ja id*em dopredu a tam, kde položím tú palicu na zem, tam päť krokov do boku, tam sú.*

A presne tak bolo. – *Mali sme plachty a každého zvlášť sme zabalili. Keď sme už ich mali na voze, tak zrazu prišiel ten neznámy človek a povedal, aby sme sa nevracali cez most, aby nás niekto nevyzradil a odišiel. Treba bolo sa preplaviť cez rieku Dunajec. Voda bola veľká, lebo to bolo na jar. Trošku sme sa báli ísť cez vodu, ale nebolo iné východisko. Keď sme boli v polovici cesty cez rieku, zrazu nám voda začala voz prevracať, ale sme to zvládli a mŕtvoly sa nám nepotopili. Tak sme sa dostali k brehu. Keď sme už opustili chotár Ostrowska, zistili sme, že sme už v bezpečí. Zastavili sme sa v* lese pred Novou Belou*, kde sme dali koňom oddych. Ujo Valent* Ščurek *povedal, vy, tu ostaňte a ja idem oznámiť zvonmi, že sme ich už doviezli.*

Ujo začal vyzváňať zvonmi. Na to prišiel k nemu vtedajší farár Kwaśny a začal sa s ním hádať, že takým mŕtvolám sa nesmie zvoniť. Ujo od neho odstúpil a ďalej zvonil.

– *Doviezli sme ich na cintorín a veľa ľudí sa tam už zhromaždilo, a to nielen z Novej Belej, ale z celého okolia. Pochovali sme ich, ale o dva týždne na to sme ich museli vykopať opäť, lebo prokuratúra z Nového Targu nariadila exhumáciu*.

Čítal som knihu J.S. Łatku *Bohater na nasze czasy?* Je v nej opísané tiež aké vraždy spáchal na šiestich obyvateľoch Gronkova, ktorých „Ogień" nazval *„zlodejmi, lupičmi, zbojníkmi"*. Možno aj niečo vzali, ale bolo potrebné ich zastreliť? Počul som, že ľudia „Ogňa" tiež kradli poza jeho chrbtom a potom hovorili, že to Zagaty-Łatankowie z Gronkowa urobili.

Teraz z „Ogňa" robia „hrdinu" za to, že vraždil bezbranných ľudí, tak ako to urobil v Novej Belej, len preto, že sa hlásili k slovenskej národnosti. Pre mňa, nie je to „hrdina", lebo „hrdina" bojuje do poslednej kvapky krvi a nestrieľa do hlavy ako on.

Čítal som aj knihu *Palace. Katownia Podhala*[1]. Nič som tam nenašiel napísané, že „Ogeň" bol alebo je „hrdina" Podhala, ani že, vykonal nejaký prepad na *Palace*, aby oslobodil ľudí, ktorí tam boli väznení Nemcami. Keď mu nepovolili postaviť pamätník v Novom Targu, Waksmunde, Ostrowsku, tak povolili v Zakopanom. Ale za čo, keď sa nijako hrdinský nepričinil pre Zakopané? V žiadnej knihe nie je napísané, že je „hrdina", ale že „bandita" tak to je.

Prichádzala k nám domov jedna babička z Gronkowa, mama ju volali Zarembczanka. Po prečítaní článku v Živote *Silvester v Gronkowe* z pera kňaza Władysława Zarembczana, som zistil, že to mohla byť jeho matka, lebo raz som počul ako hovorila, že budú mať kňaza. Nosila k nám teplé odevy pre staršie babičky na predaj. Ale ani od nej som nikdy nepočul nič dobrého o „ogňovcoch".

Pre mňa „Ogeň" nemôže byť „hrdinom" za tie vraždy v Novej Belej, Gronkowe a ešte i ďalšie. „Ogeň" nemôže byť hrdinom a samozvaným majorom, lebo v knihe som čítal, že ho v januári niekto nazval majorom a počas prepadu v Novej Belej v apríli bolo povedané, že je „poručík". Potom to nie je niečo v poriadku.

Môj dedo a ďalší obyvatelia si len bránili svoju národnosť a za to ich „bandita" odsúdil na smrť, pričom tvrdil, že sú to „nepriatelia poľského štátu", preto im patrí smrť, čo je veľkým klamstvom. Nakoniec mama hovorili, čo zrabovali to zrabovali, ale život im nemusel zobrať ten „bandita". Za spáchané činy nemôže byť hrdinom. NIE!

Aj keď uplynulo 80 rokov od týchto tragických udalostí, sú ľudia, čo si na Slovákov z Novej Belej pamätajú. A ako vidím slovenčina na Spiši i Orave sa udržiava dodnes.

Česť a chvála im! ■

[1] Poznámka redakcie: *Palace* bol penzión v Zakopanom, v ktorom Nemci vytvorili stanicu Gestapo, kde od októbra 1939 až do januára 1945 mučili, väznili a zabili mnohých obyvateľov Poľska.

eprasa.pl 8a3113b993a

Almanach Slováci v Poľsku XXVI

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Koncom minulého roku uzrel svetlo sveta najnovší ročník vedeckej ročenky *Almanach Slováci v Poľsku*, ktorý nadväzuje na dlhoročnú tradíciu vedeckej a dokumentačnej práce Spolku Slovákov v Poľsku s cieľom systematicky skúmať dejiny, spoločenský vývoj a kultúrne dedičstvo slovenskej menšiny v širších stredoeurópskych súvislostiach. Almanach si aj v tomto vydaní zachováva interdisciplinárny charakter a ponúka historické štúdie, biografické príspevky, ako aj odborné recenzie literatúry.

Ťažisko aktuálneho ročníka spočíva predovšetkým v historických témach, ktoré sa dotýkajú kľúčových momentov moderných dejín Spiša, Oravy, Kysúc a priľahlých regiónov. Autori sa venujú otázkam demografie, vojnových udalostí, politických zlomov i národno-emancipačných procesov v 19. a 20. storočí, pričom jednotlivé príspevky vychádzajú z archívneho výskumu a kritickej práce s prameňmi.

Doteraz nepoznané *Predvojnové úmrtné záznamy vojakov z oravských a spišských obcí pripojených k Poľsku v roku 1924 (1860 – 1914)* skúma v rovnomennej štúdii Peter Pavlík. V širšom kontexte vojenských udalostí a vývoja vojenských jednotiek IR 71 a IR 67 rekonštruuje individuálne osudy vojakov pochádzajúcich zo severospišských a hornooravských obcí, pripojených neskôr k Poľsku, ktorí padli v konfliktoch v 19. storočí.

Viaceré nové poznatky prináša tiež štúdia univerzitného pedagóga a zakladateľa Múzea vysťahovalectva z územia Slovenska do Severnej Ameriky Kasigarda Martina Javora *Slovenský Katolícky Sokol v Severnej Amerike do roku 1918. Príspevok k 120. výročiu založenia*. V nej približuje vznik a činnosť uvedenej organizácie, ktorej zakladateľmi a aktívnymi členmi boli predovšetkým krajania pochádzajúci zo severného Spiša, poväčšine z obcí, neskôr pripojených k Poľsku. Ich snahy o zachovanie slovenskej národnej identity a kultúrnej tradície v prostredí emigrácie poskytujú cenné svedectvo o národnom povedomí tohto obyvateľstva začiatkom 20. storočia.

Málo pertraktovanú problematiku poľského záujmu o Kysuce v roku 1938 analyzuje historik Kysuckého múzea v Čadci Martin Turóci vo svojej štúdii *Rok 1938 na Kysuciach na pozadí československo-poľskej konfrontácie*. V kontexte medzinárodnej situácie skúma dynamiku vývoja československo-poľských vzťahov, ako aj regionálne dopady konfrontácie na postoje a život obyvateľov Kysúc.

V skúmaní vybraných aspektov dejín zamagurských obcí prinavrátených Slovenskej republike v roku 1939 pokračuje historik a genealóg Eduard Laincz. Tentokrát sa zameral na obec *Nová Belá v rokoch 1939 – 1945*. Politicko-spoločenský vývoj, ako aj vojenské, hospodárske, kultúrne, či školské pomery zasadzuje do širšieho kontextu inkorporovaného územia severného Spiša.

Historickú časť uzatvára štúdia *Priebeh bojov v oravskej doline pod Babou horou v roku 1945* z pera regionálneho vojenského historika Romana Zajaczkowského. Autor v nej na základe archívnych dokumentov i výpovedí svedkov udalostí rekonštruuje priebeh bojových akcií počas prechodu frontu na hornej Orave, hodnotí ich dopad na miestne obyvateľstvo a ozrejmuje širšie vojenské a strategické súvislosti tohto úseku konca druhej svetovej vojny.

Samostatná časť ročenky je venovaná osobnostiam. Etnograf a etnológ Marek Bryja vo svojom príspevku *Jozef Bryja z Novej Belej a jeho prínos k ochrane slovenskej identity, kultúrneho dedičstva a práv slovenskej menšiny v Poľsku* prináša medailón osobnosti, ktorá sa celoživotne zasadzovala o uchovanie slovenskej kultúrnej identity a ochranu práv slovenskej menšiny v Poľsku. Autor dokumentuje jeho aktivity v kultúrnych a spoločenských organizáciách a zároveň hodnotí prínos k zachovaniu regionálneho kultúrneho dedičstva a posilneniu postavenia slovenskej komunity.

V druhom príspevku venovanom osobnostiam prináša historička a publicistka Milica Majeriková-Molitoris *Fenomenálny príbeh rodiny Korkošovcov z Čiernej Hory* – rodiny, z ktorej pochádzajú takmer dve desiatky významných slovenských umelcov, pričom každý z nich obohatil kultúru ako takú unikátnym spôsobom ponímania sveta – od úžitkového cez naivné až k abstraktnému a konceptuálnemu umeniu, od plátna a látky, cez drevo a kovy až po performácie a digitálne umenie, od regionálnych, slovenských motívov až po individuálne poňatie univerza.

Záver ročenky tvoria odborné recenzie publikácií *Nedeca* a *Atlas Goralov Slovenska*, ako aj tradičná rubrika venovaná významným výročiam, ktoré si pripomenieme v roku 2026.

XXVI. ročník *Almanachu Slováci v Poľsku* tak prirodzene nadväzuje na doterajšie úsilie o poznanie a uchovávanie historickej pamäti slovenskej menšiny v Poľsku. Predkladané príspevky prinášajú nové pohľady na známejšie i menej preskúmané udalosti, približujú osudy jednotlivcov i komunít a pripomínajú hodnotu nášho národného dedičstva.

Najnovší Almanach s vynoveným moderným dizajnom si môžete objednať na našej stránke https://tsp.org.pl/produkt/almanach-slovaci-v-polsku-xxvi/. ■

eprasa.pl 8a3b3be93a

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

Celkový pohľad na evanjelia veľkonočného obdobia

Ak v pôstnom období sme vystupovali spolu s Ježišom Kristom do Jeruzalema (Joseph Ratzinger/Benedikt XVI. chápe Ježišovo verejné účinkovanie ako vystupovanie/putovanie do Jeruzalema), kde Ježiš vykonal „dielo vykúpenia“ svojim utrpením, smrťou a zmŕtvychvstaním, evanjelia veľkonočného obdobia rozvíjajú náš vzťah s Bohom opačným smerom: Ježiš Kristus vstal z mŕtvych a evanjelia jednotlivých nedieľ opisujú, že Ježiš sa ľuďom ukazoval ako živý a presviedčal svedkov, aby uverili, že naozaj žije.

Evanjelium veľkonočnej nedele je svedectvom, že Ježišov hrob je prázdny. Svedkami prázdneho hrobu sú Mária Magdaléna a apoštoli Peter a Ján (Jn 20,1-9). Svedkami živého Pána Ježiša sú apoštoli vo večeradle, najmä sv. Tomáš, ktorý vložil prst do jeho rán po klincoch a ruku do jeho boku a uveril (Jn 20,19-31). Svedkami živého Ježiša boli aj emauzskí učeníci (Lk 24,13-35) a napokon sa nám Ježiš predstavil ako „Dobrý pastier“. Ja som to vyjadril starobylou kresťanskou múdrosťou vyjadrenou vo vete: „Sine Christi nulla salus / Bez Krista niet spásy“. Spolu sú to štyri nedele veľkonočného obdobia. Ježiš aj k nám zostupuje, aby sme spoznali, že neskončil v hrobe, že žije a aj my svojou vierou máme byť toho svedkami. Ďalšie nedele sú zamerané na zoslanie Ducha Svätého. Ale o tom nabudúce.

SVEDKOVIA PRÁZDNEHO HROBU

5.4.2026 – Veľkonočná nedeľa

Biblické súradnice: Sk 10,34. 37-43; Ž 118; Kol 3,1-4; Jn 20,1-9

Uvedenie do témy evanjelia: Svedkami prázdneho Ježišovho hrobu sú Mária Magdaléna, ako aj apoštoli Peter a Ján. Evanjelium sa končí vetou, že Ján „videl a uveril, že vstal z mŕtvych“. Pre niektorých prázdny hrob nie je plným dôkazom Ježišovho zmŕtvychvstania, lebo ak je hrob prázdny, ostáva – okrem zmŕtvychvstania – ešte mnoho iných možností, čo sa s jeho telom stalo. No pre Jána je to dôkaz: videl a uveril. Niektorí ľudia by chceli empirický dôkaz, tvrdé dáta, ktoré by sa nedali poprieť. Potom, kde by ostala naša sloboda? Nebolo by to popretie našej slobody uveriť alebo neuveriť?

BOL MŔTVY A APOŠTOLI HO VIDELI ŽIVÉHO

12.4.2026 – Nedeľa božieho milosrdenstva

Biblické súradnice: Sk 2,42-47; Ž 118, 2-4. 13-15. 22-24; Ž 118; 1Pt 1,3-9; Jn 20,19-31

Uvedenie do témy evanjelia: Tentoraz prichádza Ježiš do večeradla a svedkami toho, že žije sú apoštoli. A oni uverili. Opäť sa ukazuje, že jeho „život“ je preukázateľne empirický (ak by to tak nebolo, Tomáš by nemohol dať prsty do jeho rán po klincoch a ruku do jeho boku), ale rovnako nie je empirický, lebo prechádza cez zatvorené dvere. Apoštoli sa akoby ocitli v raji pred stromom poznania dobra a zla. Majú slobodne uveriť, ale rovnako majú možnosť slobodne neuveriť.

EMAUZSKÍ UČENÍCI

19.4.2026 – 3. veľkonočná nedeľa

Biblické súradnice: Sk 2,14. 22-33; Ž 16; 1Pt 1,17-21; Lk 24,13-35

Uvedenie do témy evanjelia: Emauzskí učeníci posúvajú problém so živým Ježišom ešte ďalej: oni počuli, že niektorí videli Ježiša živého, ale oni týmto rečiam neuverili. Preto odchádzajú z Jeruzalema do Emauz. Ježiš sa k nim cestou pripojí. Vykladá im Sväté písma a napokon slúži Eucharistiu. A vtedy ho spoznajú, že je to Ježiš a že je živý. Je to metóda: výklad Svätého písma o Ježišovi a Eucharistia. Metóda je vlastne svätou omšou: je tu časť výkladu Svätého písma a potom druhá časť je bohoslužbou obety/Eucharistiou. Netreba vymýšľať metódy. Treba slúžiť svätú omšu a hotovo. Je na každom človeku, či uverí alebo neuverí.

BEZ KRISTA NIET SPÁSY

26.4.2026 – 4. veľkonočná nedeľa

Biblické súradnice: Sk 2,14. 36-41; Ž 23; 1Pt 2,20-25; Jn 10,1-10.

Uvedenie do témy evanjelia: Ježiš Kristus sa v evanjeliu dnešnej nedele predstavuje ako „Dobrý pastier“, ako „brána“. Preto od pradávna platí kresťanská múdrosť „bez Krista niet spásy“. Do neba sa ide cez a spolu s Kristom a nikdy nie bez Krista. V Poľsku sa na piatu pôstnu nedeľu čítal list poľského episkopátu o vzťahu kresťanov a židov. Nekomentujem tento list, ani jeho jednotlivé vety. Bola k tomu značne veľká polemika. Iba trvám na tom, že do neba sa ide cez a spolu s Kristom. Bez Krista, implicitne či explicitne či ešte neviem ako, sa do neba nie je možné dostať. Lebo On nás vykúpil, on za nás zomrel na kríži. On je bránou, On je Dobrým pastierom. ■

eprasa.pl 8a3b3be93a

Veľká noc najdôležitejší sviatok v roku

autor | Grażyna Falatová

Podľa učenia katolíckej cirkvi je Veľká noc považovaná za jeden z najdôležitejších sviatkov v liturgickom roku. Je to čas, keď si veriaci pripomínajú utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista. Sú to udalosti, ktoré tvoria základ viery. Veľkonočné sviatky v sebe nesú hlboké posolstvo nádeje a znovuzrodenia.

Prípravy na veľkonočné sviatky sa začínajú už v období Veľkého pôstu, ktorý trvá štyridsať dní. Je to čas zamyslenia, modlitby a pokánia, ktorý má veriacim pomôcť duchovne sa pripraviť na najdôležitejšie dni v roku. Vrcholom tohto obdobia je Veľký týždeň, ktorý zahŕňa – Zelený štvrtok, Veľký piatok a Bielu sobotu. Každý z týchto dní má osobitný význam a bohatú symboliku.

Veľká noc je aj sviatkom plným tradícií. Obzvlášť dôležité je požehnanie jedál na Bielu sobotu. Do veľkonočného košíka sa dávajú okrem iného – vajíčka, chlieb, soľ a klobása. Každý z týchto produktov symbolizuje niečo iné, napríklad život, hojnosť či očistu. Veľkonočné nedeľné raňajky sa začínajú delením sa posväteným vajíčkom a je to čas, keď si rodina navzájom praje všetko najlepšie.

Neodmysliteľnou súčasťou Veľkej noci je aj radosť zo vzkriesenia. Je to moment víťazstva života nad smrťou, ktorý veriacim pripomína nádej a zmysel ľudského života. Počas Veľkonočného pondelka je zvykom oblievať sa vodou, čo symbolizuje očistenie a obnovu.

Veľkonočné sviatky majú nielen náboženský rozmer, ale aj rodinný. Je to čas stretnutí s blízkymi, spoločné oslavy a budovanie väzieb. Veľká noc je sviatkom, ktorý nesie v sebe hlbokú symboliku a tradície. Pripomína nám to, čo je v živote najdôležitejšie – nádej, lásku a znovuzrodenie.

Krajanka Helena Sączeková z Harkabúza poznamenáva, že veľkonočné sviatky sú jednoznačne považované za najdôležitejšie v liturgickom roku. Sú to sviatky úplne iné, čo sa týka vnímania a prežívania, než Vianoce. Ona sama Veľkú noc prežíva viac v zamyslení a reflexii. Aj keď sa na veľkonočné sviatky ľudia dlho pripravujú a Biela sobota je už trochu radostnejšia, aj tak v nej ostáva tieň Veľkého piatku, počas ktorého prebieha hlboké rozjímanie Kristovho utrpenia. Podľa nej v posledných rokoch ľudia už inak prežívajú obdobie Veľkého pôstu a veľkonočné sviatky než tomu bolo pred dvadsiatimi rokmi. Vtedy ľudia striktnejšie dodržovali tradície a pôst ako taký. Ľudia dodržovali napríklad pôst v priebehu celého roka, a to v každú stredu a piatok. Práve z tohto dôvodu obdobie Veľkého pôstu a veľkonočné sviatky boli viac prežívané, tak nejako hlbšie. Prichádzajúce sviatky boli očakávanou skutočnou radosťou, aj navonok.

Podľa krajanky Heleny sú veľkonočné sviatky najdôležitejším obdobím v roku najmä z tohto dôvodu, že vtedy oslavujeme zmŕtvychvstanie Ježiša Krista a bez toho by naša viera bola ničím. Veď práve zmŕtvychvstanie dáva človeku zmysel vo viere. Bez toho by viera bola prázdna. Pre veriaceho človeka je zmŕtvychvstanie Ježiša absolútne kľúčové a dá sa povedať, že je základom celej kresťanskej viery. Pre veriacich je to znamenie, že život smrťou nekončí. Vďaka vzkrieseniu má človek nádej na večný život. ■

Pripomenieme si v roku 2026 IV.

autor | Milica Majeriková-Molitoris

120. VÝROČIE zvolenia slovenského poslanca do uhorského snemu Oravcami

V dňoch **29. apríla – 8. mája 1906** sa napriek mnohým vyhrážkam, nátlaku a volebným machináciám podarilo do uhorského snemu zvoliť dovtedy najvyšší počet slovenských poslancov – sedem. Medzi nimi bol aj oravský rodák František Skyčák (na obrázku), ktorý bol kandidátom Slovenskej ľudovej strany, idúcej do volieb s heslom *„Za tú našu slovenčinu“*. Zvolený bol za poslanecký obvod Bobrov, kde patrili všetky hornooravské obce, ktoré neskôr pripadli Poľsku. Ich obyvatelia aj takýmto spôsobom prejavili svoje slovenské národné cítenie a podporu slovenskému politickému úsiliu.

120. VÝROČIE zriadenia hospodárskej školy v Dolnej Lipnici

V roku **1906** bola v **Dolnej Lipnici** zriadená opakovacia hospodárska škola, ktorej cieľom bolo rozšíriť a upevniť vedomosti miestnej mládeže a roľníkov v oblasti poľnohospodárstva, hospodárenia a každodenného života na vidieku.

120. VÝROČIE narodenia slovenského kňaza Jána Harkabúzika

Dňa **3. mája 1906** sa v **Pekelníku** narodil slovenský kňaz, ľudovýchovný a kultúrny pracovník Ján Harkabúzik. Základné vzdelanie nadobudol v rodnej obci a gymnázium absolvoval v Trstenej. Počas plebiscitu jeho rodina zaujala jednoznačne proslovenské stanovisko, za čo boli jej členovia prenasledovaní. On sám sa rozhodol pokračovať v štúdiách teológie v Spišskej Kapitule. Po vysvätení 29. júna 1931 pôsobil ako kaplán vo Veselom a následne ako kňaz v Malatinej a Lokci, kde sa výrazne zaslúžil o rozvoj kultúrneho i náboženského života. Bol iniciátorom a tajomníkom Spolku svätého Pavla, ako aj podporovateľom Spolku sv. Vojtecha. Článkami prispieval do časopisu *Rozvoj*. Zomrel 9. septembra 1971 v Lokci, kde je aj pochovaný.

1906

120. VÝROČIE narodenia slovenského kňaza, historika a kanonika Jozefa Vojtasa

Dňa **24. novembra 1906** sa v **Jurgove** narodil spišský historik a katolícky kňaz, kanonik Jozef Vojtas. Po pripojení obce k Poľsku odišiel študovať do vtedajšieho Československa, najskôr na Lekársku fakultu v Bratislave, odkiaľ prestúpil na teológiu v Spišskej Kapitule. Za kňaza bol vysvätený v roku 1930. Primičnú omšu celebroval v rodnom Jurgove a následne nastúpil ako kaplán v Hrabušiciach, administrátor a farár vo Veľkej Frankovej. V decembri 1940 bol vymenovaný za cirkevného škôldozorcu a dekana dekanátu ku Slovensku pripojených severospišských obcí. Po roku 1945 sa staral o svojich rodákov, utečencov zo severného Spiša a Oravy, intervenoval spolu s biskupom Vojtaššákom u poľských cirkevných orgánov za vrátenie k Poľsku pripojených farností Spišskému biskupstvu. V roku 1951 bol spolu s biskupom Vojtaššákom internovaný a odsúdený. Prepustili ho na prezidentskú amnestiu v roku 1960. O deväť rokov neskôr bol rehabilitovaný a Biskupský úrad ho vymenoval za administrátora v Spišskej Belej, kde sa venoval o.i. aj písaniu histórie Spiša, či reštaurovaniu kostolov. Pracoval naďalej tiež pre svojich rodákov v Poľsku. Zomrel 22. marca 1977 v kežmarskej nemocnici, pochovaný je v Spišskej Belej.

80. VÝROČIE vytvorenia Komitétu utečencov z hornej Oravy a severného Spiša

Po skončení druhej svetovej vojny a opätovnom pripojení spišských a oravských obcí k Poľsku čelili tamojší Slováci prenasledovaniu, čo viedlo k masovému vysťahovalectvu do Československa, kde vytvorili *Národnú radu odtrhnutých obcí hornej Oravy* a *Oslobodzovací výbor severného Spiša*. V januári **1946** sa tieto organizácie spojili a založili *Komitét utečencov z hornej Oravy a severného Spiša*, ktorý sa staral o ich materiálne i duchovné potreby, zabezpečoval pomoc, informácie a podporu študentom. Oficiálne zakladajúce zhromaždenie sa uskutočnilo 3. novembra 1946 v Trstenej, pričom predsedom organizácie sa stal Augustín Ďurčák z Jablonky.

KOMITÉT UTEČENCOV
HORNEJ ORAVY A SPIŠA
V TRSTENEJ

Evid. čís. 125 / Jabl.

Legitimácia

Štefan

Buchala

Meno a priezvisko utečenca

Bez osob. preukazu legitimácia neplatná

1946

eprasa.pl 8a3b3be93a

120. VÝROČIE úmrtia slovenského kňaza Mateja Brinčku

Dňa **3. januára 1906** zomrel v Čimhovej slovenský kňaz Matej Brinčka. Narodil sa 16. februára 1841 vo **Fridmane**. Študoval v Spišskej Starej Vsi a v Levoči, vysvätený bol 26. júla 1868. Pôsobil ako kaplán v Slovenskej Vsi, správca v Lesnici, kaplán v Námestove a Sedliackej Dubovej, správca v Chlebnici a Liptovských Matiašovciach a kaplán v Ružomberku. V roku 1876 sa vrátil do Chlebníc ako správca a následne ako farár. Jeho posledným pôsobiskom bola Čimhová. Bol členom Spolku sv. Vojtecha, Muzeálnej slovenskej spoločnosti, pričom aktívne podporoval slovenské národné hnutie, o.i. formou finančných darov na slovenské časopisy a knihy.

NAŠI ZOSNULÍ.

Neuprositel'ná smrť i minulého roku riadila v radoch našich verných a klesnul do hrobu nie jeden, ktorého pamiatku vd'ačný národ na večné veky zachová.

Nakol'ko dozvedel som sa z novín a z počutia, odobrali sa minulého roku do večnosti: **Matúš Dula**, mladý obchodník v Blatnici, v Turci; **Ant. Belluš**, r. k. farár na Klaku, ktorý vzdor chudobnej faričke, obtočený l'udom neuvedomelým, svojimi hrivničkami vd'ačne prispieval na potreby národa nášho; **Samuel Borsuk**, skalický mešťan, vo vysokom veku 90 rokov, v Bzincach; **Ján Abaffy**, farár v Žabli, podporovatel' každého slovenského hnutia; **Anna Hrianková**, vzorná roduverná matka v Mošovcach; **Ján Nep. Zlatháry**, tit. opát-kanonik, farár vo Varíne, tichý priatel' l'udu svojho v 82. roku; **Andrej Galanda**, všestranne ctený mešťan v Turč. Sv. Martine; **Matej Brinčka**, r. kat. farár v Čimhovej, rodol'ub ohnivý; **Kornelia Hodžová**, v Prešporku, vdova po Michalovi M. Hodžovi, jednoho z prvých kriesitel'ov národa slovenského; **Michal Bartoš**, vždy

Oznámenie o úmrtí „ohnivého rodoľuba" Mateja Brinčku

120. VÝROČIE úmrtia slovenského kňaza Pavla Hábera

Dňa **2. augusta 1906** zomrel v Ždiari slovenský kňaz Pavol Háber. Narodil sa 23. januára 1842 v **Nižných Lapšoch**, kde získal základné vzdelanie. Následne študoval v Levoči a Spišskej Kapitule. Vysvätený za kňaza bol 26. júla 1872. Pôsobil ako kaplán v Zubrohlave, Ždiari, Nižných Ružbachoch. Od septembra 1879 spojil svoj život s dedinou Ždiar, kde strávil 27 rokov, najskôr ako správca a od 19. novembra 1879 farár tejto farnosti.

110. VÝROČIE úmrtia slovenského kňaza Františka Hábera

1916

Dňa **20. januára 1916** zomrel v **Krempachoch** slovenský kňaz František Háber. Narodil sa 30. marca 1842 v **Nižných Lapšoch**, kde získal základné vzdelanie. Následne študoval v Levoči a filozofiu i teológiu na Spišskej Kapitule. Vysvätený za kňaza bol 26. júla 1868. Pôsobil ako kaplán v Spišskom Hrhove, Odoríne, **Durštíne**, Rabčiciach a Rabči. Dňa 13. júna 1873 sa stal správcom v rodných Nižných Lapšoch, kde však pôsobil len krátko – do 3. augusta 1873, kedy nastúpil na miesto kaplána v Kežmarku. Od 6. septembra 1873 až do svojej smrti 20. januára 1916 následne pôsobil v Krempachoch, najskôr ako správca a od 12. mája 1875 ako farár. V rokoch 1901 – 1903 bol dekanom Nedeckého dekanátu.

120. VÝROČIE narodenia slovenskej poetky, publicistky a výtvarníčky Šarloty Buganovej-Alexyovej

Dňa **4. novembra 1906** sa v **Hornej Lipnici** narodila slovenská poetka, publicistka, výtvarníčka a predstaviteľka feministického hnutia Šarlota Buganová-Alexyová. Ľudovú školu vychodila v Námestove, meštiansku dievčenskú školu v Ružomberku a Trstenej, gymnázium v Košiciach. Vyššie vzdelanie nadobudla na Univerzite Komenského v Bratislave, Karlovej univerzite v Prahe a parížskej Sorbone. Od dvadsiatych rokov 20. storočia publikovala najmä v *Slovenských pohľadoch* a *Živene.* Prispievala aj do ďalších slovenských časopisov a novín, napríklad do *Vatry*, *Rozvoja*, *Slováka*, *Slovenskej pravdy*, *Slovenskej krajiny*, či *Slovenského národa*, kde okrem iného propagovala feministické hnutie. Písala senzitívnu poéziu plnú prírodnej, ľúbostnej a etickej lyriky, ale tiež publicistické články, či hudobné a divadelné kritiky. Vďaka jej prekladom sa slovenská verejnosť mohla zoznámiť s dielami európskych literárnych velikánov ako Charles Baudelaire, či Oskar Wilde. So svojím manželom, slovenským akademickým maliarom Jankom Alexym, robila návrhy na gobelíny a ilustrovala viacero kníh. Angažovala sa tiež za záchranu viacerých slovenských historických kultúrnych pamiatok, napríklad Bratislavského, Trenčianskeho, či Spišského hradu. Zomrela 1. júna 1978 v Bratislave.

eprasa.pl 8a3b3be93a

80. VÝROČIE úmrtia slovenského kňaza Jozefa Tomču

Dňa **12. júna 1946** zomrel v Nižnej na Orave slovenský kňaz Jozef Tomča. Narodil sa 2. augusta 1871 v **Krempachoch**, kde získal základné vzdelanie. Následne študoval v Podolínci, Levoči a Spišskej Kapitule teológiu. Vysvätený za kňaza bol 30. júna 1895. Vo svojej prvej farnosti vo Veľkej Vsi pôsobil viac ako rok vo funkcii kaplána a následne celý svoj život v Nižnej na Orave, najskôr ako kaplán, potom správca a nakoniec aj farár. Podporoval slovenskú kultúru, spolky a tlač, medzi inými Spolok sv. Vojtecha, Muzeálnu slovenskú spoločnosť, Kráľovnú sv. Ruženca, či Slováka.

Hrob Jozefa Tomču v Nižnej na Orave

80. VÝROČIE tragédií spôsobených ozbrojenou skupinou „Ogňa“

1946

V roku 1946, teda niekoľko mesiacov po skončení druhej svetovej vojny, vrcholilo na územiach severného Spiša a hornej Oravy násilie ozbrojenej skupiny vedenej Józefom Kurašom „Ogňom“. Dňa **24. januára 1946** prepadli ozbrojenci mlyn v **Tribši**, kde zavraždili mlynára Pavla Bizuba, ktorý počas vojny pomáhal odboju a previedol cez hranice do bezpečia manželku i dcéru poľského generála Sikorského. Postrelili taktiež jeho syna Jakuba a vykradli všetok majetok. Dňa **15. apríla 1946** prepadli obec **Novú Belú**, úplne vyrabovali päť slovenských usadlostí a odvliekli štyroch Slovákov – Jána Kraka, Jána Lapšanského, Jána Ščureka a Jozefa Chalúpku, ktorých následne vo svojom tábore pod Turbaczom surovo zavraždili. Dňa **12. novembra 1946** zavraždili ďalšieho Slováka Michala Kužeľa z **Nedece** a v **Kacvíne** zastrelili za spoluprácu so Slovákmi poľského učiteľa Františka Madeju. Okrem toho uskutočnili viac ako stovku prepadov a lúpeží, sprevádzaných národnostnou nevraživosťou a fyzickým násilím, najmä na Spiši. Pod hrozbou násilia a smrti ušlo v tomto období do vtedajšieho Československa vyše 20% miestneho obyvateľstva.

70. VÝROČIE narodenia Eugena Mišinca

1956

Dňa **25. júla 1956** sa v **Hornej Zubrici** narodil redaktor, publicista, kultúrno-osvetový pracovník a popredný činiteľ slovenského národného hnutia v Poľsku Eugen Mišinec. Základné vzdelanie získal v rodnej obci a následne pokračoval v štúdiu na lýceu v Jablonke a Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, odbor slovenský jazyk a literatúra. Po návrate do Poľska pracoval v Ústrednom výbore Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorej sa v roku 1989 stal predsedom. Bol taktiež riaditeľom Gminného kultúrneho strediska v **Jablonke**, učiteľom slovenského jazyka na miestnej základnej škole i lýceu a redaktorom jediného slovenského časopisu v Poľsku *Život*, kde publikoval množstvo článkov s problematikou slovenskej menšiny žijúcej v Poľsku. Zomrel nečakane 19. februára 1995 vo veku 39 rokov. Pochovaný je v rodnej obci.

Predseda Eugen Mišinec s prezidentom Slovenskej republiky Michalom Kováčom

30. VÝROČIE zmeny názvu na Spolok Slovákov v Poľsku

1996

Dňa **6. marca 1996** sa na základe uznesenia IX. Krajanského zjazdu z 22. januára 1995 zmenil názov Kultúrno-sociálnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku na Spolok Slovákov v Poľsku. Zmena súvisela so vznikom samostatnej Slovenskej republiky.

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

eprasa.pl 8a3b3be93a

Veľkonočné prípravy v Slovenskom dome v Podvlku

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Božena Bryjová

Veľkonočné sviatky sú spojené s duchovným prežívaním zmŕtvychvstania Krista, rodinnými stretnutiami a ďalšími zvykmi, o ktorých sa už vopred rozprávali účastníci tvorivých dielní v Slovenskom dome v Podvlku. Každý porozprával aké sú zvyky v jeho domácnosti a čo symbolizujú.

Ako uviedla vedúca Božena Bryjová, boli to zaujímavé rozhovory, pretože hoci žijú v rámci jednej obce, každý má svoje zvláštnosti. Sú zvyky, o ktorých vedia všetci, ako napríklad oblievačka, umývanie studenou vodou na Veľký piatok, vajíčko symbol nového života a podobne. Sú však aj také, ktoré si vytvorila nejaká domácnosť a sú typické len pre ňu. Napokon sa účastníci dielní zhodli na tom, že radi by sa naučili robiť kvetiny z krepového papiera, ktoré použijú na tvorbu svojej ratolesti na kvetnú nedeľu.

Materiál na práce im zadovážila vedúca a mohli si vyberať tie veci, ktoré sa im páčili. Na úvod mali krátky návod ako robiť kvetinky z krepového papiera, aby boli pekné a rôznorodé. Deťom sa tvorba kvetov celkom zapáčila a vo veselej nálade spod ich rúk vychádzali naozaj pekné kusy. Na ďalších dielňach sa pustili do tvorby ratolesti, ktorú vyzdobili práve skôr pripravenými rôznofarebnými kvetinami, bahniatkami, zelenými vetvičkami, pestrofarebnými stuhami a podobne. Niektorí sa zaoberali aj prípravou pohľadníc s veľkonočnými pozdravmi pre rodinu. V minulosti každá domácnosť dostala aspoň niekoľko veľkonočných pohľadníc, dnes skoro žiadnu.

Tvorivosť je pekná vec, ale žiada si aj priestor na oddych, aby sa načerpali nové sily do ďalšej práce. V tomto duchu majú účastníci dielní aj prestávky na oddych. V tom čase sa občerstvia, majú loptové či pohybové hry. Nezriedka si aj zaspievajú slovenské ľudové piesne. Na záver celého cyklu tvorivých dielní spojených s veľkonočnou tematikou mali účastníci pripravené pekné ratolesti, ktoré si zobrali na požehnanie do chrámu na kvetnú nedeľu a pozdravy zaniesli domov, kde ich odovzdali rodičom. ■

epresa.pl 8a3b3be93a

Inšpiratívne a pestré tvorivé dielne v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej

autor | Agáta Jendžejčíková

foto | Paulina Zarębczan

Centrum slovenskej kultúry v Novej Belej žije detským smiechom, hrami a v neposlednom rade tvorivými dielňami, ktoré pútajú pozornosť najmladších návštevníkov. S ochotou prichádzajú každý deň a vždy sa tešia na inšpiratívne a pestré tvorivé aktivity, ktoré pre nich pripravuje Paulina Zarębczan.

V poslednej dobe sa venovali tvorbe kvetinových jarných vencov, ktoré farbili podľa predlohy, potom ich vystrihovali a nalepovali na kotúče vyrezané z kartónu, aby sa obrázky spevnili a napokon do nich urobili dierku a do nej navliekli farebnú stuhu, vďaka čomu mohli kvetinový jarný veniec pekne prezentovať po zavesení na dverách či v izbe na nástenke. Táto jarná výzdoba im skrášlila domácnosti.

Neskôr sa zasa pustili do tvorby zelených klobúkov, ktoré sú symbolom Írska. Je to spojené s témou spoznávania iných kultúr. A v rámci týchto dielní sa účastníci nielen oboznámili s novou krajinou, dozvedeli sa niečo o jej dejinách, zvykoch a symboloch. Klobúky a zelená farba sú spojené s národným sviatkom Dňom sv. Patrika v Írsku, ktorý je 17. marca. A tak na záver získaných poznatkov sa pokúsili sami vyhotoviť zelené klobúky. S trpezlivosťou a úsilím pracovali pri vystrihovaní, vylepovaní zeleným krepovým papierom a vyzdobovaní zelenými štvorlístkami. Deti mali pritom veľa radosti a najviac sa tešili na chvíľku, keď si konečne svoje die-

eprasa.pl 8a3b3be93a

lo mohli nasadiť na hlavu. Hotové klobúky vyzerajú pekné a esteticky a isto by sa ich nehanbili dať na svoje hlavy ani domáci obyvatelia Írska.

V prestávkach medzi tvorivými aktivitami deti hrajú pohybové buď spoločenské hry, spievajú a rozptyľujú sa. Vládne pritom dobrá nálada a každý si nájde čas na svoje obľúbené veci. Pači sa im, že takto aktívne trávia voľný čas.

Pred veľkonočnými sviatkami sa pustili do tvorby pekných zajačikov s vlastnoručne vysiatou žeruchou. V minulosti sa častejšie sial ovos, ale na jeho vyklíčenie treba bolo čakať dlhšiu dobu. Deti najskôr dostali poháre z umelej hmoty, ktoré bolo potrebné vyzdobiť – urobiť im očí, nos, fúzy, aby sa podobali na zajačika. Potom pohár naplnili zeminou, do ktorej vysiali semienka žeruchy. Zajačikom nastokli do zeminy skôr pripravené uší. Nachystané nádoby poukladali na parapetnú dosku, aby slniečko zasvietilo na ich zajačikov cez oblok. Polievali svoje výsevy a čakali. Po pár dňoch sa objavili už prvé klíčky. Bolo to radosti. Postupne sa hlavy zajačikov krásne zazelenali a deťom to spravilo obrovskú radosť. Jednako sa presvedčili, že ich práca priniesla výsledky a už majú predstavu o tom, ako sa pestujú rastliny a čo všetko to si to vyžaduje. Na druhej strane získali veľmi sympatickú veľkonočnú živú ozdobu do svojej domácnosti, na čo boli veľmi hrdí.

Práce vyhotovené počas dielní tvoria najprv výzdobu knižnice, kde vznikajú a napokon si ich deti odnášajú so sebou domov. Ako hovorí P. Zarębczan, ma veľa radosti z práce s deťmi. Keď vidí ich nadšenie pri tvorbe a radosť, keď sa im darí pri jednotlivých úlohách. Je to pre ňu nepísaná odmena za úsilie vložené do prípravy tém, návrhov, materiálov a ďalších potrebných vecí. Detský svet nie je komplikovaný a aj ona sa rada ním nadýchne a načerpá od nich energiu. Je rada, že deti oceňujú rôznorodú tematiku tvorivých dielní a vo veľkom počte sa hlásia k účastí na nich. Počas tvorivých aktivít nielen oddychujú, ale i spolu trávia čas, rozprávajú sa a sú odpútané aj od digitálnych nástrah každodennosti, čo ju veľmi teší. Má ešte veľa plánov, ktorých realizácia závisí aj od finančných možností, pretože nákup materiálov v závislosti od druhu tvorivých aktivít je cenovo náročný. Ďakuje rodičom prichádzajúcich deti za ústretovosť a podporu i pochopenie, pretože keď sa na nich obráti s nejakou prosbou vždy vyjdú v ústrety.

Ako je zrejmé z predchádzajúcich riadkov v Centre slovenskej kultúry si záujemcovia nájdu pestré a naplnené nielen inšpiráciou, ale i praktické tvorivé dielne vedené s vášňou. ■

eprasa.pl 8a3b3be93a

Spevokol zo Slovenska v Jablonke

V nedeľu 22. marca zaspieval na svätej omši v slovenskom jazyku v Jablonke o 16:00 hodine spevokol *Parta – Struny svätej Cecílie* zo Zubrohlavy, ktorý sa zameriava na zachovávanie ľudových tradícií, ako aj duchovných piesní. Jeho vedúcou a manažérkou je Andrea Václavová, ktorá je zároveň sólovou speváčkou a akordeónistkou. Na klavíri

hrá sólová speváčka a spoluvedúca Mgr. Simona Benčíková, na gitare Róland Króner, spev a klavír má na starosti Mgr. Erika Banasová, spev, akordeón a klavír Mgr. Erika Kubasáková, spev Viera Žuffová a Kristián Plutinský, pričom na akordeón, gitaru a vokálnym spevom ich dopĺňa poslankyňa obecného zastupiteľstva a predsedníčka kultúrnej komisie PhDr. Zlatica Gereková. Veriaci v Jablonke tak spolu so spevokolom a duchovným otcom Martinom prežívali pôstnu nedeľu s úctou a vďakou k umučenému Ježišovi Kristovi, ktorý sa obetoval za našu spásu. (gf)

Workshopy výroby veľkonočných ozdôb

Foto: Združenie gazdiniek

Dňa 10. marca ožila hasičská zbrojnica v Podsrní tvorivými dielňami výroby kvetov a ozdôb určených na veľkonočné palmy. Podujatie zorganizovalo tamojšie Združenie miestnych gazdiniek. Bola to jedinečná príležitosť spojiť tradíciu s kreatívnou zábavou. Stretnutia sa zúčastnili matky s deťmi, ako aj ďalší obyvatelia Podsrnia, ktorí si vlastnoručne vyskúšali vyrobiť kvety z krepového papiera, ktoré dávajú palmám charakteristický farebný vzhľad. Vďaka tým workshopom účastníci rozvíjali aj manuálne zručnosti a vymieňali si skúsenosti naprieč generáciami. Okrem toho takéto workshopy sú inšpiratívnym zážitkom, ktorý umožňuje zúčastneným pocítiť atmosféru blížiacich sa sviatkov. (gf)

Deň bezpečného internetu

Koncom februára sa na Základnej škole v Dolnej Zubrici konal pod gesciou gminy Deň bezpečného internetu. Žiaci základných škôl z celej obce sa zapojili do vedomostnej a výtvarnej súťaže pod názvom *Žiak bezpečný v sieti*. Žiaci si testom overili svoje vedomosti o bezpečnom používaní internetu a zúčastnili sa preventívnych workshopov. Počas zhrnutia súťaže organizátori upozornili na prevenciu bez-

Foto: www.jablonka.pl

pečného používania internetu a následne boli účastníci ocenení diplomami a vecnými cenami. V ten deň sa konali aj workshopy pre psychológov a pedagógov. (gf)

Plánovaná rekonštrukcia gminnej cesty na Ogrodovej ulici v Jablonke

Dňa 20. marca boli v Centre kultúry a propagácie Gminy Czarny Dunajec podpísané zmluvy o spolufinancovaní úloh v rámci Vládneho fondu rozvoja ciest. V súčasnej edícií programov získali okresy novotarský a tatranský spolu vyše 19 miliónov zlotých. Príjemcom finančných prostriedkov bola aj Gmina Jablonka. Poskytnuté finančné prostriedky vo výške 171 157 PLN budú vyčlenené na realizáciu úlohy s názvom: *Rekonštrukcia gminnej cesty č. K360831 (ul. Ogrodowa) od km 0 000 do km 0 242 v obci Jablonka*. Realizácia investície prispeje k výraznému zvýšeniu bezpečnosti a komunikačného komfortu obyvateľov obce Jablonka, a to aj smerom k budovanému Centru slovenskej kultúry. (gf)

Hasičský vedomostný turnaj

Foto: www.jablonka.pl

Dňa 18. marca vojt Gminy Jablonka Stanislav Kasprzak oficiálne otvoril gminné kolo Národného turnaja, zameraného na hasičské vedomosti pod názvom *Mládež predchádza požiarom 2026*. Na podujatí sa zišlo až 53 mladých hasičských nadšencov zo základných a stredných škôl, ktorí sú členmi mládežníckych Dobrovoľných hasičských zborov z celej gminy. Kvalifikačné kolá sa uskutočnili v troch vekových skupinách, pričom účastníkov čakal písomný test preverujúci znalosti

eprasa.pl 8a3b3be93a

z požiarnych predpisov, záchranárskych zásad a bohatej histórie hasičského zboru. Po dôkladnom zhrnutí výsledkov boli vybraní víťazi, ktorí budú vďaka svojim znalostiam reprezentovať Gminu Jablonka na okresnej úrovni. (gf)

Športové dresy pre školy

V marci každá základná škola v Gmine Jablonka získala komplety športových dresov, aby sa žiaci viac hýbali a športovali. Športové súpravy pre jednotlivé školy zabezpečil vojt gminy. (gf)

Foto: www.jablonka.pl

Veľkonočné dielne v Slovenskom dome v Kacvíne

V Slovenskom dome v Kacvíne prebiehajú tvorivé dielne pravidelne každý týždeň. Mladí tvorcovia pred Veľkou nocou zdobili kraslice a vyrábali košíčky z papiera pre nich. Pozreli si aj živé kuriatka, ktoré ich očarili svojou životaschopnosťou. (dr)

Finančná podpora pre Oravské kultúrne centrum

Oravské kultúrne centrum v Jablonke získalo finančnú podporu vo výške 92 000 PLN v rámci programu Ministerstva kultúry *Infraštruktúra kultúrnych centier 2026*. Získané prostriedky budú použité na modernizáciu a vytvorenie nového priestoru pre tvorivé aktivity, ktorý umožní rozvoj kultúrnej ponuky pre obyvateľov regiónu. Oravské kultúrne centrum v Jablonke bolo jednou z mála inštitúcií v regióne, ktorá túto podporu v roku 2026 získala. Celoštátne bolo podporených 172 projektov z 1 032 podaných žiadostí. (gf)

Oblievačka vo Fridmane

Na veľkonočný pondelok ako tradícia prikazuje polievači chodili po dedinách a polievali malých i veľkých. Vo Fridmane prialo oblievačke vodou nielen počasie, ale aj

ochota detí i mládeže a takto sa tradícia naplnila. (aj, foto: FB Frydman)

Čestná stráž hasičov v Orávke

Dobrovoľní hasiči v Orávke každý rok tradične držia čestnú stráž pri božom hrobe na bielu sobotu. Je to súčasť ich prítomnosti a účasti na pamiatke utrpenia a zmŕtvychvstania Krista. (aj, foto: FB OSP Orawka)

Majsterky v basketbale zo ZŠ Nová Belá

Dňa 30. marca sa konal v Gronkove gminý turnaj v basketbale dievčat pre základné školy z Gminy Novy Targ. Spomedzi desiatich zúčastnených družstiev suverénnym víťa-

eprasa.pl 8a3b3be93a

zom sa stalo družstvo dievčat zo ZŠ Nová Belá. Najlepšou hráčkou turnaja sa stala Nikola Bednarčíková z družstva ZŠ Nová Belá. (aj, foto: spnowabiala.pl)

Nový spoj na Spiši

Nová linka číslo A33 premáva od apríla 2026 a spája Podhalie s Pieniami. Začína svoju trasu v Durštíne a ďalej ide cez Krempachy, Novú Belú, Nový Targ, Łopusznu, Dębno, Kluszkowce, Grywałd, Krościenko nad Dunajcom, Szczawnicu a Jaworki. Je to spoj, ktorý má prispieť aj k zvýšeniu mobility turistov a možností pozrieť si zaujímavosti regiónov. Podrobné informácie k spoju nájdete na stránke Malopolskich Linii Dowozowych, ktoré sú jeho prevádzkovateľom. (aj)

Hasiči z Čiernej Hory s umiestneniami

V polovici marca sa konal 3. ročník okresných hasičských mládežníckych pretekov v Zakopanom, ktorého sa zúčastnili aj družstvá z Čiernej Hory a podali veľmi dobrý výkon. Chlapčenské družstvo sa umiestnilo na druhom mieste a dievčenské na tretom mieste. (aj, foto: FB OSP Czarna Góra)

Dianie v Krempachoch

Prípravy na kvetnú nedeľu sa začali v Krempachoch oveľa skôr. Pár týždňov vopred sa schádzali členovia zboru, ktorý sa stretne len raz do roka a pripravuje spev pašií pod vedením Jozefa Lorenca. Tradične spev bolo možné počuť na slovenskej bohoslužbe práve na kvetnú nedeľu, kedy sa pripomína umúčenie Ježiša Krista. Zasa v obedňajších hodinách sa znázorňuje umúčenie Krista počas krížovej cesty prechádzajúcej ulicami obce. Výjavy pripravujú obyvatelia obce spolu s členmi folklórneho súboru Zelený javor. (aj, foto: www.krempachy.pl)

Vypaľovanie trávy je protizákonné

Od skorej jari sa objavujú viaceré výstrahy pred vypaľovaním trávy, ktoré spôsobuje škody nielen v prírodnom prostredí, ale je to často nebezpečné aj pre ľudské obydlia a životy ľudí. Okrem toho, že je to protizákonné, môže znamenať prw páchateľa vysokú pokutu. (aj)

Nácviky v Slovenskom dome vo Vyšných Lapšoch

V Slovenskom dome Spolku Slovákov vo Vyšných Lapšoch prebiehajú pravidelne nácviky FS Hajduky, ktorý nacvičuje pod bystrým okom vedúcej Doroty Mošovej. V súbore nastala generačná výmena a na javisku vystupuje už ďalšia generácia vyšnolapšanskej mládeže. Pomaly sa pripravuje na najbližšiu letnú sezónu, ktorá bude bohatá na viaceré vystúpenia a festivaly. (aj)

Veľkonočná krása v Jurgove

Na veľkonočnú nedeľu mali možnosť návštevníci pozorovať v Jurgove krásnu procesiu obyvateľov v miestnych spišských krojoch, hasičov v rovnošatách a počúvať hru dychovky na počesť vzkrieseného Krista. Táto pekná tradícia je naplneným duchovného prežívania sviatkov a ich podstaty. (aj, foto: FB Jurgów – Nasza wieś K. Haładyna)

eprasa.pl 8a3b3be93a

1. miesto v staršej skupine Maria Możdżeń z Harkabúza

2. miesto v staršej skupine Julia Findura z Kacvína

3. miesto v staršej skupine Helena Machaj z Jurgova

Výtvarná súťaž Ludwika Korkoša vyhodnotená

autor | Agáta Jendžejčíková

V školskom roku 2025-2026 výtvarná súťaž Ludwika Korkoša mala názov *Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska* a uskutočnila sa v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave. Autori prihlásených prác do súťaže už netrpezlivo čakajú na jej výsledky, ktoré práve prinášame.

Do tohtoročnej súťaže bolo zaslaných 134 prác, z toho 80 prác do mladšej skupiny a 54 prác do staršej skupiny. Zaslali nám ich žiaci z Oravy a Spiša, presnejšie: z Veľkej Lipnice, Malej Lipnice, Podsklia, Harkabúza, Novej Belej, Jurgova, Čiernej Hory, Kacvína, Krempách, Vyšných Lápš, Repísk, Hornej Zubrice. Najviac prác bolo do súťaže zaslaných zo Základnej školy v Jurgove, ktorá už viac rokov drží v tomto smere prvenstvo. Súťažné práce ukázali, že deti majú styk so Slovenskom, poznajú rozličné ornamenty a vzory, ktoré sú na Slovensku. Znázornené to bolo v námetoch pretavených do výtvarných prác. Najčastejšie sa objavovali slovenské ľudové vzory a ornamenty, vzory nachádzajúce sa na architektúre a pod. Mladí výtvarníci hľadali inšpiráciu v knihách, časopisoch, na internete a potom ju stvárňovali na výkresoch, v priestorových prácach, ktorých tentoraz bolo o niečo menej. Inokedy zasa boli zdrojom informácií učitelia výtvarnej výchovy, ktorí ako je zrejme na prácach, vedeli žiakov usmerniť. Téma bola pre účastníkov zaujímavá a priniesla im nové informácie o slovenských ornamentoch a vzoroch a aj ich znázorňovaní. Často sa opakoval námet čičmianskych vzorov v rozličných podobách, zriedkavejšie boli vzory a ornamenty prítomné na keramike, či majolike. Práce boli vyhotovené z rozličných materiálov a autori vyberali rozmanité niekedy aj veľmi zvláštne riešenia námetov, čo vcelku prospelo ich prácam.

Vyhodnotenie súťažných prác sa uskutočnilo v priestoroch redakcie Život 27. marca t. r. Porotu tvorili znalkyňa výtvarného umenia a dlhoročná skúsená porotkyňa Drahoslava Skopárová, riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Milan Novotný, redaktorka Milica Majeriková-Molitoris a šéfredaktorka Agáta Jendžejčíková. Prácu poroty ocenil aj generálny tajomník ÚV SSP Ľudomír Molitoris, ktorý si prezrel vybrané práce. Veľmi pekne ďakujeme Drahoslave Skopárovej za jej ústretovosť a pohotovosť pri hodnotení prác, pričom si vždy na pozvanie redakcie rada vymedzí čas a s ochotou a energiou sa ponorí do zaslaných žiackych prác.

Porota pri hodnotení prác zohľadňovala základné kritériá, ako vek autora i jeho schopnosti, námahu vynaloženú pri tvorbe práce, použitý materiál a výtvarnú techniku, primeranosť veku, celkový umelecký dojem a spojitosť so zadanou témou súťaže.

Výber spomedzi mnohých zaslaných prác len tých pár, ktoré boli odmenené, bol náročný. Súťažiaci sa snažili čo najlepšie vedeli prezentovať sebou zvolené námety spojené so zadanou témou súťaže. Pri spracovaní témy žiaci

2. miesto v mladšej skupine Michalina Kołodziej z Vyšných Lápš

3. miesto v mladšej skupine Maria Sarnecka z Krempách

eprasa.pl 8a3b3be93a

4. miesto v staršej skupine Oliwier Michcik z Čiernej Hory

5. miesto v mladšej skupine Rita Czepielik z Jurgova

5. miesto v staršej skupine Bartosz Janowiak z Veľkej Lipnice

využívali rozličné výtvarné techniky, ktorými stvárňovali svoje umelecké diela. Boli medzi nimi priestorové práce, koláže, maľby, práce z plastelíny, farebných papierov, kresby ceruzkami, pastelkami, fixkami, stuhami, látkami, výšivky, štrikovanie a ďalšie netradičné výtvarné materiály.

Porota konštatovala, že úroveň súťaže v mladšej i staršej skupine bola vysoká a súťažiaci si dali záležať na spracovaní námetu, preto výber prác nebol jednoduchý. Bolo veľa pekných prác, ktoré oslovili porotu. Pri hodnotení vystupovali do popredia práce, pri ktorých bolo zreteľné, že učitelia vedeli pracovať so žiakmi a dokázali ich inšpirovať pri tvorbe a spracovaní námetov, ako aj výbere vhodnej techniky, vďaka čomu sa námet vyníma. Je dôležité, aby deti samostatne pripravovali práce a aby to boli ich vlastné diela. Keďže to prospieva osobnému rastu účastníkov súťaže a cibrí sa ich umelecký vkus. Vyskytli sa práce, ktoré odbiehali od témy súťaže. Pre budúcnosť upozorňujeme, aby ste si dali záležať na tom, aby námet korešpondoval so zadanou témou. Všetkým zúčastneným ďakujeme za zaslanie prác, učiteľom za ochotu zapájať žiakov do umeleckého prejavu a rozvíjať ich predstavivosť, výtvarné cítenie, čo je veľmi dôležité pre ich umelecký rast. Z odmenených prác bude zostavená putovná výstava spolu s katalógom víťazných prác, ktorá bude prezentovaná postupne v Galérii slovenského umenia SSP v Krakove, neskôr v klubovni SSP v Jablonke, v Slovenskom dome v Podvlku, v Slovenskom inštitúte vo Varšave, v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej a v Slovenských domach SSP vo Vyšných Lapšoch a Kacvíne.

Víťazom srdečne gratulujeme a všetkých záujemcov pozývame už teraz do ďalšieho ročníka súťaže, ktorého tému vyhlásime v septembri. Tešíme sa na Vás! ■

VYHODNOTENIE SÚŤAŽE

Mladšia skupina (od 1. do 4. triedy ZŠ)

1. Franciszek Surma (4. roč. ZŠ) z Krempách za maľbu *Čičmianska drevenica maľovaná vápnom*
2. Michalina Kołodziej (4. roč. ZŠ) z Vyšných Lápš za prácu *Slovenské ornamenty na drevenom kufríku*
3. Maria Sarnecka (2a. roč. ZŠ) z Krempách za prácu *Krásne kvety*
4. Stanisław Rapacz (2. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Slovenské goralky – ľudový vzor*
5. Rita Czepielik (3. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Slovenské ľudové výšivky*
6. Oliwia Łukasz (1. roč. ZŠ) z Krempách za maľbu *Vtáčiky*
7. Maria Madeja (4. roč. ZŠ) z Repísk za kresbu *Spišské ornamenty*
8. Nadia Klukoszowska (0. roč. ZŠ) z Novej Belej za prácu *Východoslovenský ornament*
9. Emanuel Czyszczoń (2. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Slovenský džbán – ľudová keramika*
10. Aleksandra Klozyk (1. roč. ZŠ č. 1) z Veľkej Lipnice za prácu *Ornamenty na slovenskom kroji*
11. Magdalena Kaczmarczyk (3. roč. ZŠ) z Krempách za prácu *Ľudová výšivka ženského odevu v tekovskej župe na Slovensku*
12. Zofia Kapuściak (1. roč. ZŠ) z Podsklia za kresbu *Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska*
13. Gniewko Sobień (2. roč. ZŠ) z Krempách za prácu *Drevenica z Čičmian*
14. Karolina Sobczak (0. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Vzory a ornamenty*

4. miesto v mladšej skupine Stanisław Rapacz z Harkabúza

7. miesto v staršej skupine Magdalena Jędraszczak z Harkabúza

8. miesto v staršej skupine Łukasz Kaczmarczyk z Krempách

eprasa.pl 8a3b3be93a

Porota pri práci (zľava) M. Novotný, M. Majeriková-Molitoris a D. Skopárová

15. Liliana Wójciak (2. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Život slovenských vzorov a ornamentov*

Ďalších účastníkov sme odmenili knihami:

Adam Kaczmarczyk (1. roč. ZŠ) z Krempách za prácu *Ornamenty ženského a mužského odevu v regiónoch na Slovensku*
Emilia Chowaniec (2. roč. ZŠ) z Krempách za prácu *Ornamenty na keramike*
Patryk Rapacz (0. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Vektorový vzor*
Nadia Wójciak (2. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Krása skrytá v slovenských vzoroch*
Agnieszka Łabuda (2. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *V kruhu slovenských ornamentov*
Laura Wójciak (4. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Hojnosť ornamentov v slovenskom ľudovom umení*
Milena Jędraszczak (3. roč. ZŠ) z Podsklia za prácu *Čičmany – slovenská dedina maľovaná vápnom*
Antonina Bachleda (2. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za maľbu *Slovenská výšivka*
Hubert Wojeński (4. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za prácu *Farby Slovenska*
Joanna Omylak (4. roč. ZŠ č. 2) z Malej Lipnice za prácu *Čičmany maľovaná dedina*

Staršia skupina (od 5. tr. do 8. tr. ZŠ)

1. Maria Możdżeń (6. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Dedičstvo vzorov a ľudových ornamentov Slovenska*
2. Julia Findura (5. roč. ZŠ) z Kacvína za maľbu *Vajnory*
3. Helena Machaj (5b. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Slovenské ľudové výšivky*
4. Oliwier Michcik (5. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za prácu *Krásny život*
5. Bartosz Janowiak (7. roč. ZŠ č.1) z Veľkej Lipnice za prácu Čičmianske vzory
6. Zuzanna Maria Molitoris (5. roč. ZŠ) z Kacvína za prácu *Slovenské kohútiky*
7. Magdalena Jędraszczak (7. roč. ZŠ) z Harkabúza za kresbu *Slovenské kroje*
8. Łukasz Kaczmarczyk (7. roč. ZŠ) z Krempách za prácu *Motív ľudovej výšivky zo západného Slovenska*
9. Mateusz Łabuda (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Slovenské vektorové vzory*
10. Dominika Trzop (5. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za maľbu *Drevenica v slovenskej dedinke maľovaná vápnom*
11. Kinga Natalia Trzop (6. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Kysucký kroj*
12. Hanna Budz (6. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za prácu *Oravská sukmana zo Zázrivej - ornament*
13. Beata Lichota (7. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Slovenský ornament skrytý vo vitráži*
14. Barbara Machaj (7. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Domček v Čičmanoch*
15. Karolina Bartkowiak (5b. roč. ZŠ č. 2) z Hornej Zubrice za maľbu *Slovenský ornament*

Ďalších účastníkov sme odmenili knihami:

Bartłomiej Gajdzis (6. roč. ZŠ) z Jurgova za prácu *Modranská keramika*
Stanisław Budz (6. roč. ZŠ) z Jurgova za kresbu *Modranská keramika*
Aleksandra Mikłusiak (6. roč. ZŠ č. 1) z Veľkej Lipnice za maľbu *Slovenský ornament*
Kacper Ciągwa (7. roč. ZŠ) z Repísk za kresbu *Čičmany*
Wojciech Wojtanek (6. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za maľbu *Zdobenia v Čičmanoch na dreveniciach*
Milena Trzop (6. roč. ZŠ č. 2) z Čiernej Hory za prácu *Vyšívaný prvok zo slovenského kroja*
Łukasz Bielak (5. roč. ZŠ) z Harkabúza zaprácu *Vektorový ornament*
Patryk Zborek (7. roč. ZŠ) z Harkabúza za kresbu *Slovenský kvetinový ornament*
Aleksandra Łabuda (5. roč. ZŠ) z Harkabúza za prácu *Slovenské keramické umenie*
Antonina Krzysik (5. roč. ZŠ) z Vyšných Lápš za maľbu na skle *Slovenský ornament na skle maľovaný*

6. miesto v mladšej skupine Oliwia Łukasz z Krempách

7. miesto v mladšej skupine Maria Madeja z Repísk

9. miesto v staršej skupine Mateusz Łabuda z Harkabúza

eprasa.pl 8a3b3be93a

Spoločné zasadnutie slovenskej a českej vlády

Posledný marcový deň sa uskutočnilo, po takmer troch rokoch, spoločné rokovanie slovenskej a českej vlády. Ministri i premiéri oboch štátov sa stretli na zámku Nová Horka v meste Studénka v Českej republike, aby diskutovali o možnostiach prehĺbenia spolupráce medzi Slovenskou republikou a Českou republikou, ako aj o aktuálnych geopolitických otázkach, konkurencieschopnosti či o témach, ktoré obe krajiny zdôrazňujú aj na pôde Európskej Únie, teda námietkach voči zákazu spaľovacích motorov či systému emisných povoleniek ETS 2. Predsedovia vlád Róbert Fico a Andrej Babiš podpísali Memorandum o porozumení a spolupráci v oblasti mierového využívania jadrovej energie a Memorandum o prehĺbenej spolupráci medzi vládou Českej republiky a vládou Slovenskej republiky. Ministerka hospodárstva Slovenskej republiky Denisa Saková a minister priemyslu a obchodu Českej republiky Karel Havlíček podpísali Dohodu o zdieľanej zodpovednosti za uskladňovanie plynu v zásobníkoch plynu v Dolných Bojanoviciach. (mm-m)

Výjazdové rokovania vlády

Koncom marca pokračovala slovenská vláda v tradičných výjazdových rokovaniach. Dňa 24. marca sa jej členovia stretli v obci Hronské Kľačany a zamerali sa na rozvojové projekty v okresoch Levice, Komárno a Šaľa. Na rôzne podporné projekty v spomínaných okresoch schválili 1 888 000 eur. Dotáciu získala každá obec z regiónu, pričom samosprávy požadovali investície najmä do kanalizácií, vodovodov, čistiarní odpadových vôd, ako aj dopravnej, kultúrnej i vzdelávacej infraštruktúry. Okrem toho vláda rozhodla aj o poskytnutí takmer päťmiliónovej investičnej pomoci pre spoločnosť Haleon Levice, s.r.o.

Na druhý deň vláda zasadala v obci Veľké Zálužie, kde sa venovala problémom rozvoja okresov Nitra a Nové Zámky, pre ktoré schválila investície v celkovej čiastke 2 537 000 eur. Podpora pôjde pre všetky obce, a to najmä do oblasti dopravnej, kultúrnej a vzdelávacej infraštruktúry, verejných služieb i komunitného života. Počas oboch rokovaní boli jednotlivé ministerstvá poverené ďalšími úlohami, spojenými s riešením problémov v predmetných okresoch. (mm-m)

Stav ropnej núdze

Od 19. februára vyhlásilo Slovensko prvýkrát v dejinách stav ropnej núdze, čo súvisí s dlhodobejším zastavením toku ropy na Slovensko cez ropovod Družba. V súvislosti s tým štát zastavil export nafty i elektriny na Ukrajinu a uvoľnil pre rafinériu Slovnaft 250 000 ton ropy z núdzových zásob, čo malo pokryť domáci dopyt na cca mesiac. Následne bolo 18. marca prijaté nariadenie na obmedzenie spotreby motorovej nafty. Vodiči tak môžu tankovať naftu len do palivovej nádrže svojho vozidla a do jedného kanistra s objemom najviac desať litrov maximálne za 400 eur. (mm-m)

Spustenie superpočítača Perun

Koncom marca sa Slovensko stalo súčasťou svetovej špičky v oblasti výkonných výpočtových systémov. Slovenská akadémia vied totiž spustila do ostrej prevádzky superpočítač Perun, ktorý dokáže spracovať 14,5 milióna miliárd výpočtov za sekundu, pričom svojim výkonom sa zaraďuje medzi 125 najvýkonnejších superpočítačov sveta. Projekt za viac než 21 miliónov eur bol financovaný Európskou úniou z Plánu obnovy, pričom umožní univerzitám, výskumným inštitúciám i firmám prístup k naj-

eprasa.pl 8a3b3be93a

modernejšej vysokovýkonnej výpočtovej technológii pre výskum a inovácie. (mm-m)

Druhá emisia dlhopisov

V marci sa na Slovensku uskutočnil predaj druhej emisie dlhopisov určených pre bežných ľudí. Slováci si mohli vybrať typ Investor II so splatnosťou dva roky alebo Patriot

II sa splatnosťou štyri roky. V priebehu necelých troch týždňov, kedy sa cenné papiere dali kúpiť do nich obyvatelia investovali 417 miliónov eur. (mm-m)

Návrhy zmien pri voľbe zo zahraničia

Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky predložili do parlamentu novelu zákona o podmienkach výkonu volebného práva. Okrem zmeny výšky volebnej kaucie pre voľby do slovenského i európskeho parlamentu, návrh obsahuje tiež zrušenie voľby poštou zo zahraničia a zavedenie nového spôsobu voľby na zastupiteľských úradoch. Zároveň navrhuje rozšíriť voľbu zo zahraničia aj na prezidentské voľby. (mm-m)

Dvojité ceny na čerpacích staniciach

Od 23. marca Slovensko zaviedlo na čerpacích staniciach dvojité ceny motorovej nafty. Vodiči so zahraničnou poznávacou značkou tak zaplatia vyššie ceny, ktoré boli stanovené ako priemer cien tohto paliva v Česku, Poľsku a Rakúsku. Dôvodom na toto opatrenie bol výkup motorovej nafty v pohraničných oblastiach vodičmi z priľahlých krajín, keďže po prudkom zdražení ropy v reakcii na vojnu na Blízkom východe malo Slovensko jedny z najlacnejších pohonných látok v Európskej únii. (mm-m)

Negatívny demografický vývoj

V marci zverejnil Štatistický úrad Slovenskej republiky údaje o demografickom vývoji na Slovensku. Na konci roku 2025 tu žilo 5 409 407 obyvateľov, čo je medziročný pokles o viac ako desaťtisíc osôb. V jeho priebehu sa narodilo len cca 42 000 živých detí a hrubá miera pôrodnosti sa tak dostala na najnižšiu úroveň za posledných sto rokov. Počet obyvateľov pritom klesá už niekoľko rokov po sebe a v posledných rokoch sa ešte zrýchľuje. Nízka pôrodnosť vedie k starnutiu populácie, znižovaniu pracovnej sily a vážne ohrozuje stabilitu i ekonomickú kondíciu Slovenska. Negatívny demografický vývoj nie je však len problémom Slovenska, ale celej Európy. (mm-m)

Z Varšavy do Bratislavy za hodinu

Dňa 29. marca odletelo z varšavského letiska prvé lietadlo nového leteckého spojenia Varšava – Bratislava. Každý týždeň bude od teraz premávať päť spojov spoločnosti WizzAir z Letiska Chopina a sedem spojov spoločnosti Raynar z Letiska Varšava-Modlin. (mm-m)

Židia v Trstenskom okrese

Knihu s týmto názvom prezentoval začiatkom apríla v priestoroch trstenskej synagógy slovenský historik Martin Garek. Keďže ide o obdobie rokov 1938 – 1945, týka sa aj židovských obyvateľov oravských obcí, ktoré sa nachádzajú dnes v Poľsku. (mm-m)

Foto: Roman Zajaczkowski

eprasa.pl 8a3b3be93a

Nela Vaňková

Zajačik

Dvaja súrodenci prechádzali popri bývalom poli, teraz plnom kráterov. Mrazivý vietor rozprašoval popol všade naokolo. Dievčatko si k sebe ešte pevnejšie privinulo svojho plyšového zajačika a chytilo ruku staršiemu bratovi. Vždy, keď to spravilo, cítilo sa bezpečnejšie a sebavedomejšie. Nohy ju boleli, pálili. Dopredu ju už neťahala vôľa ani sila, ale nádej. Nádej, ktorú do nej vštepoval brat. Nádej na lepší zajtrajšok, na nájdenie domova a nádej, že bude konečne šťastná.

Brat ju viedol smerom k ruinám na obzore. Tvár si skryla do šálu. Snažila sa oživiť farebné spomienky na život predtým, no tma bola silnejšia.

Prešla hodina, no súrodencom sa to zdalo ako večnosť. Dievčatko si držalo zajačika tesne pri tele. Vošli do jednej z ako-tak stojacich budov. Nebolo to múdre ani bezpečné, no príjemnejšie, akoby museli spať pod holým nebom.

Keď sa konečne slnko vyhuplo na oblohu, súrodenci už boli na ceste. Prepletali sa medzi zrúcaninami starých domov a ruinami zničených mrakodrapov. Dievčatko to často porovnávalo so zvyškami prírody, ktorými museli doteraz prechádzať. Nech sa na to pozerala z akejkoľvek strany, toto miesto jej prišlo... prázdnejšie? Alebo smutnejšie? Aj preto väčšinu pozornosti venovala svojmu plyšiakovi a jeho obrovským predným zubom. Nedokázala hľadieť na svet naokolo, no často sa jej mihla na okraji zorného poľa ruina, ktorá dotvárala obraz miest, ktoré veľmi dobre a dôverne poznala... dohovárala si, že to nemôže byť možné, no niečo v nej vravelo, priam kričalo, že toto miesto už niekedy navštívila.

Pokračovali ďalej v ceste dúfajúc, že nájdu niekoho, kohokoľvek, kto im dokáže pomôcť. Nádeje sa nevzdávali a držali si ju rovnako pevne ako dievčatko svojho zajačika. Čím sa dostávali hlbšie medzi zničené mesto, tým skľúčenejší pocit v sebe prechovávali.

Chlapcovi to vŕtalo v hlave. Obočie mal zvraštené pod náporom myšlienok a spomienok. Bol tu, určite sa tadeto už niekedy prechádzal. Mimovoľne zabočil do malej uličky. Nad hlavou sa mu rozsvietila pomyselná žiarovka. Prešiel očami po zrúcaninách, ktoré mu niečo neuveriteľne jasne pripomínali. V mysli sa mu vybavili všetky tie horúce prázdninové dni, čo tu zažil so svojou sestrou, vôňa babkiných jahodových vatrušiek, babkine mäkké príjemné periny, ktoré si chcel vziať domov a spať už len v nich a štekanie babkiných starých psov. Už-už otváral ústa, že sa sestre pochváli so svojou novonadobudnutou vedomosťou, no tá ho predbehla. „Kyjev," šepla takmer nebadane. Chlapec len prikývol a náhly nával radosti sa zmenil na skľučujúci pocit. Čo sa to len stalo? I napriek chladu, ktorý mu zabodával svoje ostré pazúre pod kožu, sa mu do tváre nabrala horúčava. Pozrel sa vedľa seba. Videl, ako dievčatko skrivilo ústa, po červenom líci mu skĺzla teplá slza a dopadla na jediné ucho plyšovej hračky.

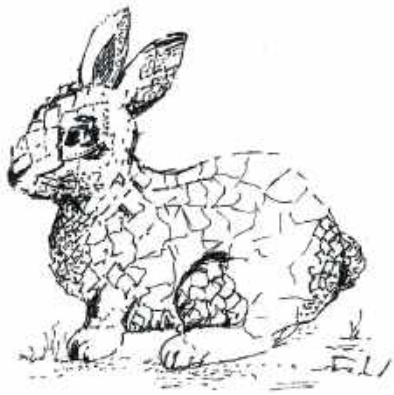

Dievčatko vzápätí zastalo. Chlapec jemne pohladil svoju sestričku po plavých vláskoch, no ona sa nehla. Priložila si prst na pery naznačujúc, aby jej brat zmĺkol a nechal ju počúvať svet naokolo. Poslúchol. Stáli tak hodnú chvíľu, kým sa znova ozval zvuk, ktorý prinútil jeho sestru spozornieť.

Dopekla! To brechanie... nebolo len výplodom jeho spomienok. Na náprotivnej strane ulice sa objavila svorka psov. Dievčatko sa trhane nadýchlo a spýtavo sa zahľadelo na brata. Ten jej pohľad neopätoval, lebo rýchlo prebehoval očami po domoch naokolo. Ani jeden nevyhovoval jeho požiadavkám, preto keď sa im psy rozbehli naproti, chlapec chytil sestru za ruku, otočil sa na päte a bežal, čo mu sily stačili, späť. Uzol v žalúdku sa stále zväčšoval. Musím sa o ňu postarať. Musím dodržať svoj sľub otcovi. Musím konečne nájsť miesto, kde budeme šťastní a v bezpečí.

Zvieratá sa nebezpečne približovali. Ich jeden skok boli dva kroky vysilených súrodencov. Chlapec mal pocit, že mu nohy čoskoro vypovedajú službu, keď konečne uvidel dom s dverami a nevybitými spodnými oknami. Neváhal ani sekundu. Podišiel k nim, trhol za kľučku a... nič. Dvere boli zamknuté. Nemohol sa do nich zaprieť, bolo by šialenstvo myslieť si, že by ich dokázal vylomiť, stratil by tým len drahocenný čas, za ktorý by psy skrátili vzdialenosť medzi nimi o veľmi veľkú časť.

Vzdychol a rozbehol sa ďalej. Počul mrnčanie svojej sestry a jej trhanie sa späť k domu. Čo je úplne pomätená? Chce sa nechať roztrhať? Sestrino vzdorovanie ho nezastavilo. Na konci ulice bol ďalší dom podobný tomu predtým. Chlapec priam cítil horúci dych zvierat na zátylku. Došli k jeho dverám, kde mali omnoho viac šťastia. Potiahol za kľučku, zámka cvakla a dvere sa so škrípaním otvorili. Rýchlo vbehol dnu a vtiahol tam aj sestru, doslova. Hneď ako zatvoril, ozvali sa nárazy, zúrivé brechanie a zavýjanie. Až teraz sa zahľadel na sestrine zaslzené oči a prázdne ruky. Po chvíli si uvedomil, čo sa stalo, no i tak mu to prišlo od nej hlúpe... obetovať svoj vlastný život za hračku? Začal jej to vyčítať, no ona len urazene stála a nepočúvala.

Dievčatko sa zavrelo na hornom poschodí v tej najzadnejšej izbe. Nemala chuť rozprávať sa s bratom. Nerozumie jej. Nikdy jej nikto nebude rozumieť tak, ako jej zajačik Ňufík! Musí ho získať späť. Musí... ale ako? Čo, ak ho tie psy už stihli roztrhať, čo, ak ho niekto ukradol... nie! Musí ho ochrániť! Povzbudzujúco sa nadýchla a čo najtichšie vykročila z izby. Netušila, kde sa usadil brat. A to bola chyba, lebo akonáhle zišla dole schodmi, z niečoho podobného pohovke vstala postava. Slnečné lúče už len jemne osvetľovali vrchnú časť domu. Dole bola tma ako vo vreci. Celá preľaknutá sa rozbehla a trhla kľučkou, no postava ju chytila okolo ramien a vtiahla späť dnu. Po tvári jej stekali slzy, kričala a kopala do všetkých strán.

„Pusti ma!"

eprasa.pl 8a3b3be93a

„Nie!“ spoznala bratov nahnevaný hlas.

„Voloďa!“

„Zabudni, vieš aké je to nebezpečné? Naozaj si si myslela, že by som ťa tam pustil?“ Dievčatko usilovne bojovalo, no chlapec nepoľavoval: „Nikam nepôjdeš.“

„Ale Ňufík... je tam celkom sám...“

„Zasa ideš obetovať svoj život za hlúpu hračku?“

„Nie je hlúpa, ty si hlúpy.“

Chlapec zhíkol a snažil sa na ňu pozrieť ponad jej plece, „Čo si to povedala? Tak toto si na mňa ešte nikto nedovolil,“ vravel preafektovaným hlasom. Dievčatku sa pomedzi slzy vykúzlil úsmev, no ihneď, ako si to uvedomilo, skrylo ho.

„Pusti ma!“

„Dobre, ale pôjdeš späť tam, odkiaľ si prišla. Opováž sa vyjsť von! Budem tu strážiť.“ Pustil ju. Opatrne. Tak, aby ju mohol rýchlo zachytiť, keby sa rozbehla k dverám.

Táto obozretnosť sa mu vyplatila. Keď ju položil, na chvíľu zastala a potom sa rozbehla von.

„No tak to si vyžeň z hlavy,“ ozval sa, keď ju trhol za bundu a presmeroval ku schodom. Dievčatko z celej sily duplo.

Vzpriamil sa a položil si ruku na srdce, „Prisahám, že hneď ráno ho pôjdeme pohľadať!“

Dievčatko skrivilo tvár: „Nenávidím ťa.“ Cestou niečo zamumlala a urazene vyšla do svojej izby. Jej plán nedopadol tak, ako si to predstavovala...

Chlapca zobudilo nadránom podivné svišťanie. Prevrátil sa na druhý bok. Sprvu tomu nevenoval veľkú pozornosť, no nepoľavovalo to a bolo stále hlasnejšie. Prešli ním zimomriavky a zlé predtuchy. Už to niekde počul. Vyšiel hore, podišiel k sestre a z celej sily ňou zatriasol. Rukou rozohnala vzduch a snažila sa ho odohnať, no on pritvrdil a nemienil sa vzdávať. Dievčatko ho však tvrdohlavo neposlúchalo. Zvuk bol stále hlasnejší. Má odísť bez nej? Má ju tu nechať, aby čelila nezvratnému osudu sama? Nie!

„Poď, nájdeme Ňufíka.“ Pretrela si oči a s otázkou „Už je ráno?“ vyliezla spod provizórnej deky vyrobenej z jej šálu. Vedel, že to zaberie.

Opatrne otvorili dvere. Po psoch už nebolo ani pamiatky. Chlapec kráčal, no nepozeral sa, kam ide. Mátal vo svojej mysli plnej hnevu a zúfalstva. Čo s týmto máme spoločné? My sme nikomu neublížili, tak prečo chcú oni ublížiť nám? Prečo nemôžeme žiť v pokoji a nebyť do tohoto zatiahnutí? Prečo musel ísť oco bojovať, keď on nič nikomu nespravil? Prečo musíme neustále pred niekým bežať? Utekajú aj ostatné deti pred psami? Snažia sa skrývať v ruinách, len aby prežili? Starajú sa o svojich súrodencov tak ako ja o Annu?

Z myšlienok ho vytiahlo priam prenikavé svišťanie.

Chlapec dodržal svoj sľub. Zajaca našli pri zamknutom dome. Dievčatku sa na tvári rozliehal blažený úsmev, keď do rúk chytilo svoju jedinú pamiatku na otca, ktorý je teraz niekde na fronte a na matku, ktorá pred rokmi prehrala boj s chorobou. Dali jej ho na prvé narodeniny a teraz to bola jediná vec, ktorá jej pomáhala utiecť z krutej reality. Brat ju chytil za ruku a ťahal vpred. Zvuk bol už neznesiteľný. Obaja si zakrývali uši, keď sa rozbehli, no zrazu.... sa ozval výbuch. Silová vlna ich odhodila dopredu a súrodenci dopadli vedľa seba do blata. Chlapec z posledných síl pootvoril oči. Cítil sa ako pod vodou. Po ostrom zvuku, ktorý sa mu zarezal do bubienkov, mu v ušiach zaľahlo. Akonáhle zazrel sestru ležať s jemne nadvihnutými kútikmi, usmial sa aj on. Žalúdok sa mu rozviazal. Konečne sa uvoľnil, pocítil pokoj... a šťastie. Trhane chytil sestru za ruku a uprene sa na ňu zahľadel, no ona mu pohľad neopätovala. Bolo mu ľúto, že je na neho naštvaná, že ich posledný rozhovor bola hádka.

Bolo mu ľúto, čo jej spravil, i keď vedel, že to nebola jeho chyba... no i tak sa usmieval. Spomínal na všetky chvíle, čo spolu strávili, smiali sa, zabávali a vtipkovali. Po líci mu stekala slaná slza. Neprišlo mu fér, že sa ich teraz musí vzdať pre konflikt, s ktorým nemá nič spoločné.

Ozvalo sa neprirodzené zapraskanie. Stena náprotivnej budovy sa odtrhla. A padala.

VAŇKOVÁ, N.: Zajačik. In: *Mladá slovenská poviedka 2025. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2025, s. 16-19.

eprasa.pl 8a3b3be93a

Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

Slovenský večer vo varšavskej mestskej časti Bielany

V Centre kultúry varšavskej mestskej časti Bielany sa 11. marca 2026 uskutočnilo podujatie, prezentujúce slovenskú kultúru a cestovný ruch. V úvode Slovenského večera zahraničný zástupca Slovakia Travel v Poľsku Martin Pavlík v multimediálnej prezentácii predstavil pestrú ponuku turistických atrakcií, prírodného bohatstva ako aj kultúrno-historických pamiatok našej vlasti. Nasledovalo oficiálne otvorenie výstav ocenených prác z 30. Bienále ilustrácií Bratislava ako aj veľkoplošných fotografií slovenských

miest, prírody i pamätihodností, ktorého súčasťou bola ochutnávka tradičných slovenských pochutín, čaša vína a pestrá ponuka propagačných materiálov v poľskom i anglickom jazyku. Päť najúspešnejších účastníkov neskoršej vedomostnej súťaže o slovenskej histórii, kultúre i gastronómii si z podujatia odnieslo hodnotné knižné publikácie a rôzne propagačné predmety so slovenskou tematikou. Program vyvrcholil v zaplnenej kinosále centra koncertom hudobného slovensko-poľského zoskupenia, vedeného gitaristom a skladateľom Martinom Šimonom, rodákom z Rožňavy, ktorý s rodinou dlhodobo žije v neďalekom meste Lomianky. Jednotlivé skladby, inšpirované ,,tradičnými" i ,,modernými" slovenskými hudobnými motívmi, odmenilo varšavské publikum nadšeným potleskom. Podujatie bolo v réžii Centra kultúry na Bielanoch v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave a Zahraničným zastúpením Slovakia Travel v Poľsku. (Ľudmila Miller)

Prednáška „Prenasledovanie katolíckej cirkvi na Slovensku v rokoch 1948-1989"

V Slovenskom inštitúte vo Varšave sa 26. marca 2026 uskutočnila prednáška prof. Mirosława Szumila z Univerzity Márie Curie-Skłodowskej v Lubline pod názvom „Prenasledovanie katolíckej cirkvi na Slovensku v rokoch 1948-1989". Prof. Szumilo vo svojej prednáške, doplnenej prezentáciou dobových fotografií, dokumentov a svedectiev, okrem viacerých konkrétnych prípadov (súdne procesy so slovenskými katolíckymi biskupmi, dlhoročné väzenia biskupov i kňazov, násilné zatváranie kláštorov a seminárov, rušenie ,,štátneho

súhlasu" s vykonávaním kňazského povolania, znevýhodňovanie veriacich pri vykonávaní mnohých povolaní, zákaz vydávania duchovnej literatúry/tlače a pod.) pripomenul tiež duchovnú, morálnu, ako aj ,,materiálnu" pomoc predstaviteľov poľskej katolíckej cirkvi, i bežných poľských veriacich, svojim ,,slovenským bratom vo viere" (o. i. tajné svätenia kňazov a biskupov, ukrývanie duchovných i laikov, pašovanie zakázanej náboženskej literatúry a bohoslužobných predmetov a pod.), ktorí žili v období 1948-1989 v neporovnateľne horších ,,politicko-spoločenských" podmienkach. Pútavá prednáška, realizovaná pri príležitosti výročia tzv. Sviečkovej manifestácie slovenských veriacich (Bratislava, 25. marec 1988), takmer hodinová diskusia svedčila o záujme prítomných o prednášku. (Monika Kalinowska)

Prezentácia výstavy „Obkresľovanie sveta" v SI Varšava

V Slovenskom inštitúte vo Varšave sa 19. marca 2026 uskutočnila vernisáž výstavy ,,Obkresľovanie sveta", prezentujúcou výber z umeleckej tvorby pedagógov (Stanislav Bubán, Martin Derner, Žofia Dubová, Marek Kvetan, Martin Schwarz, Pavol Truben, Emőke Vargová) Kabinetu kresby Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. ,,Obkresľovanie je jedným z elementárnych didakticko-kognitívnych procesov človeka, ktorým si prisvojuje a interpretuje svet. V kontexte tejto výstavy kresba predstavuje nielen nástroj spodobnenia predmetov a prostredia, ale predovšetkým experimentálny prostriedok možností zobrazovania", uviedol jeden z autorov Stanislav Bubán (absolvent VŠVÚ - monumentálna maľba u prof. Lehotskej). Príslušný výstavný projekt bude prezentovaný aj v Ríme, Viedni a Berlíne. Výstavu si návštevníci Slovenského inštitútu vo Varšave budú môcť prezrieť do 20. apríla tohto roku. (Ľudmila Miller)

eprasa.pl 8a3b3b

Zápisník včelára – apríl

autor | Inga Majeriková

Slovenské porekadlo „Mokrý apríl, tichý máj – pre včely je pravý raj.“, ako aj poľské „Kwiecień deszczowy, maj pogodny – dla pszczelarza rok miodny.“ pripomínajú, aká dôležitá je dostatočná vlaha v apríli a bezveterené počasie v máji nielen pre rozvoj včelstva, ale aj samotné medobranie. V niektorých rokoch totiž bývajú apríly suché a rastliny netvoria dostatok nektáru, máje zase veterné, čo včielkam neumožní vyletieť z úľa a pozbierať ho. Tak či onak v apríli sa už včelia populácia naplno rozvíja a zimnú generáciu vystrieda nová. Včelár sa sústreďuje na zabezpečenie dostatočného priestoru pre nový plod i med, vkladaním stavebných rámikov a medzistienok podporuje stavebný pud. Dezinfikuje okolie úľov a nezabúda ani na kontrolu spadu klieštika. Ak nájdeme na podložke viac ako 1 klieštika za 2 dni, musíme problém urgentne riešiť.

Nebezpečný parazitický roztoč Tropilaelaps mieri do Európy

V našich geografických podmienkach, t. j. na území Slovenska a Poľska, sa aktuálne stretávame predovšetkým s dvomi nebezpečnými skupinami roztočov. Roztočík včelí (Acarapis woodi) žije v priedušniciach dospelých včiel a spôsobuje akarapidózu, ktorá sa prejavuje prevrátením krídel, problémami s lietaním a kašľom. Pri premnožení roztočov môže dôjsť aj k úhynu včiel. Klieštik varroa destructor je zasa nočnou morou všetkých včelárov. O rôznych metódach boja proti tomuto parazitovi sme už viackrát písali v našom Zápisníku včelára. Včelári v Európe však čelia novej potenciálnej hrozbe, ktorá prichádza opäť z Ázie v podobe roztoča Tropilaelaps. Jeho výskyt už bol potvrdený v Gruzínsku a existuje aj podozrenie na jeho možnú prítomnosť v Turecku a na Ukrajine. Hoci legislatíva Európskej únie zakazuje dovoz včiel z tretích krajín, s výnimkou Švajčiarska a dovoz včelích matiek je povolený len z obmedzeného počtu krajín mimo EÚ, nie je možné úplne zabrániť nelegálnemu prísunu včiel. Lacné matky či nové včelstvá často bez veterinárnej kontroly však môžu spôsobiť doslova pohromu. Už počas prvých rokov by mohlo dôjsť k 50 až 80% úbytku včelstiev, čo by zásadne ovplyvnilo opeľovanie plodín a ohrozilo nielen produkciu medu, ale aj celkovú úrodu. Preto by si mal každý včelár vstúpiť do svedomia a kupovať včely a včelie matky len od certifikovaných, resp. overených dodávateľov.

Klieštik Varroa (vľavo), roztoč Tropilaelaps (vpravo) biely mladší jedinec, svetlohnedý dospelý jedinec

Porovnanie parazitov

	Klieštik Varroa	Roztoč Tropilaelaps
tvar tela	širšie, mohutnejšie, pripomína kraba	štíhlejšie, pretiahnutejšie
farba tela	tmavšie	svetlejšie, mladší jedinci biele
pohyby tela	pomalšie	rýchlejšie
nohy	4 páry	4 páry, prvý pár pripomína tykadlá
veľkosť tela	1,10 mm x 1,7 mm	1 mm x 0,5 mm, menší
životný cyklus	2-3 mesiace	1 týždeň
rozmnožovanie	pomalšie	rýchlejšie, vážnejšie ohrozenie včelstva
oplodnenie	nutné pre rozmnožovanie	nie je nevyhnutné pre rozmnožovanie
kde sa živí	na plode i na dospelých včelách	výlučne na plode, bez plodu prežije len 6 dní
čo spôsobuje?	varoóza (medzerovitosť plodu, deformácia včiel, poškodenie plodu, prenos vírusov, oslabené a plaziace sa včely, kolaps včelstva bez zásahu včelára do 2-3 rokov)	tropilelapóza (rovnaké prejavy ako pri varoóze avšak s rýchlejším a výraznejším priebehom, kolaps včelstva do 2-3 mesiacov)

Viete, že...

slovenská medovina a včelovina patria k najlepším na svete? Slovenskí výrobcovia na najprestížnejšej celosvetovej včelárskej súťaži Apimondia získali titul absolútneho svetového šampióna opakovane. Najúspešnejším je medovinárstvo Apimed z Dolnej Krupej, ktoré získalo zlatú medailu na Apimondii za svoju Trnavskú medovinu (2005, 2011, 2013, 2019), Medovinu Barrique (2023) a medový aperitív Ambrozia (2019). Ďalšou úspešnou je firma Včelovina zo Smoleníc, ktorá sa na Apimondii umiestnila na prvom mieste s Prešporskou medovinou (2015), medovinou Honeycraft Amorosa (2022) a medovinou Bohemianou (2009), ako aj so Včelovinou originál (2009) a Včelovinou špeciál (2013). Na rozdiel od väčšiny medovín, sa včelovina kvasí pri nízkych teplotách okolo 17 °C. Tento spôsob výroby je náročnejší, ale lepšie sa zachová chuť medu. Medovinárstvo Apimed môžete navštíviť v areáli Medolandie v Dolnej Krupej, kde nájdete degustačnú pivnicu, rozárium M. H. Chotekovej, medovinotéku a reštauráciu Mária Henrieta. Areál Včeloviny sa nachádza pod Smolenickým zámkom. Jeho súčasťou je včelárska záhrada a medová kaviareň, kde môžete ochutnať aj špeciálne medové pivá.

eprasa.pl 8a3b3be93a

Zlata Barutová – tvorivosť v každom veku

Kreativita sa často spája s mladosťou, spontánnosťou a energiou. V skutočnosti však tvorba nemá žiadne vekové hranice. Človek môže rozvíjať svoju fantáziu, umelecké schopnosti a vášne v každej fáze života. Tvorenie v každom veku prináša nielen radosť, ale aj podporuje osobný rozvoj, duševné zdravie a budovanie vzťahov s ostatnými.

Deti a mládež prirodzene prejavujú veľkú zvedavosť na svet. Kreslia, píšu príbehy, či hrajú na hudobné nástroje, to im pomáha vyjadrovať emócie a rozvíjať predstavivosť. Tieto kreatívne aktivity podporujú u nich rozvoj koncentrácie a logického myslenia. V dospelom živote kreativita často ustupuje do úzadia kvôli práci a rodinným povinnostiam. Práve vtedy sa však môže stať dôležitým spôsobom oddychu a odpútania sa od každodenných povinností a problémov. V staršom veku kreativita zohráva obzvlášť dôležitú úlohu. Seniori, ktorí sa venujú umeleckým aktivitám, sa často cítia potrebnejší a aktívnejší. Písanie, maľovanie, štrikovanie či učenie sa nových techník ručných prác pomáha udržiavať duševnú kondíciu a pocit životnej spokojnosti. Kreativita obzvlášť podporuje sociálnu integráciu, napríklad prostredníctvom účasti na skupinových aktivitách,

Zlata Barutová pochádza z Trstenej, no narodila sa v Martine – kolíske matičného diania. Študovala taktiež v Martine. Študovala zdravotnícku školu a jej poslaním bolo pomáhať ľuďom ako zdravotná sestra a laborantka. Najprv pracovala v nemocnici, kde jej hlavnou úlohou bolo byť nápomocná potrebujúcim ľuďom. Potom robila aj agrochémiu v Liesku.

Práca zdravotnej sestry bola pre ňu veľkým prínosom. Poskytovanie pomoci ľuďom bolo prirodzené. Na druhej strane to bolo aj náročné povolanie, lebo jej to prinášalo radosť starať sa o tých, ktorí to práve najviac potrebovali, ju uspokojovalo.

V agrochémii pracovala v laboratóriu. Robili sa tam chemické rozbory vody, pôdy, či mlieka. Bola to úplne iná práca, nehrali tam úlohu pacienti, ako v predošlej práci v nemocnici, ale boli to rozbory pre melioračné práce. Sledovala sa kvalita vody, mlieka so zameraním na zdravotnú bezchybnosť produktov. Po roku 1991 sa jej úplne zmenila práca, keďže začala pracovať na Okresnom úrade ako okresná sestra opatrovateľskej služby. Táto práca zahrňovala starosť o opatrovateľov, ktorí sa starali o zdravotne ťažko postihnutých ľudí. Tam musela sledovať neustále sa meniace zákony a vyplácala príspevky pre tých, ktorí sa starali o nevládnych ľudí.

Hoci mala viacero zamestnaní, ale vždycky od svojej mladosti cítila potrebu rozvíjať sa. Aj vo svojom voľnom čase popri zamestnaní a starostlivosti o rodinu a domácnosť. Vo svojom voľnom čase sa venovala maľovaniu, písaniu básní, vyšívaniu, háčkovaniu či štrikovaniu. Pracovala aj s hlinou. Veľmi ju to naplňovalo a tešilo, lebo popri hlavnom zamestnaní si aj privyrobila. Neboli to síce nijaké veľké peniaze, ale mohla si za to kúpiť nejaké drobnosti pre seba alebo blízkych. Teraz je v dôchodku, ale snaží sa aj naďalej na sebe neustále pracovať a kalendár má celý zaplnený plánmi. Vypĺňa si čas najmä záujmovými činnosťami a spoznávaním nových ľudí, miest, na ktoré sa popri práci nedostala z časových dôvodov. Spolu s ostatnými členmi odboru Matice slovenskej z Trstenej prichádza do jablonskej klubovne Spolku Slovákov v Poľsku, kde sa stretáva s krajanmi z Oravy. Spoznala tam viacerých a v ich spoločnosti sa dobre cíti.

Vo voľných chvíľach sa venuje tvorivým činnostiam. Napríklad ozdobuje prepálené žiarovky a dáva im tak druhý život. Taká ozdobená žiarovka môže byť využívaná ako dekorácia do domu. Krajanka Zlata sa snaží naplno využívať dar, že má fantáziu a priestorové myslenie. Snaží sa neustále o to, aby tieto zložky svojej osobnosti naplno rozvíjala. Vraví, že je dobre, ak sa človek vnútorne rozvíja aj vo vyššom veku. Keď hovoríme, že *„Vek je len číslo“,* aj keď máme vysoký vek, duch myslenia človeka je neustále mladý. Je treba neustále to podporovať a rozvíjať. V konečnom dôsledku to človeku prináša radosť a prináša aj radosť iným, keď ich niečím vlastnoručne vyrobeným obdarujeme.

Tvorivosť má mnoho výhod bez ohľadu na vek. Rozvíja predstavivosť, zlepšuje koncentráciu, pomáha vyrovnať sa s emóciami. Kreativita pomáha byť otvoreným novým skúsenostiam. (gf)

eprasa.pl 8a3b3be93a

Nestorka krajanského folklórneho diania

Dlhé roky sa na krajanských podujatiach prezentovali umelecké telesa vedené krajankou Žofiou Bagačíkovou z Nedece, ktorá celý svoj život zasvätila folklóru. Narodila sa 10. decembra 1931 v slovenskej rodine a slovenskosť pestuje aj v srdciach svojej rodiny, detí a vnukov.

Už od útleho detstva sa objavil u nej herecký talent, ktorý využívala neskôr v škole na rôznych školských podujatiach. Mala vynikajúci rečnícky talent. Zapájala sa aktívne do školského diania. Jej snom bolo sa stať učiteľkou. Všetko bolo na dobrej ceste, už aj začala štúdium na pedagogickej škole v Lučenci, žiaľ, politická situácia vtedajšej doby tomu zabránila. Napriek tomu sa nevzdala svojej záľuby. Ľudová kultúra pre ňu znamenala veľmi veľa a udržiavanie tradícií vždy malo popredné miesto v jej živote. Popri svojich pracovných a rodinných povinnostiach dokázala vytvoriť jeden z najlepších folklórnych krajanských súborov VESELICU, ktorý bol dlhé roky reprezentantom krajanov na festivaloch vo Východnej, Detve, Martine, Starej Ľubovni, Košiciach, Námestove, Kežmarku, na Zamagurských folklórnych slávnostiach, Prahe, Strážnici na Morave, ale aj na prehliadke národnostných menšín v Ursuse pri Varšave, či na našich krajanských podujatiach a prehliadkach. Počas svojej dlhoročnej zaslúžilej kultúrnej práce prispela do klenotnice ľudovej kultúry severného Spiša a viedla svoj súbor k úspechom na rôznych prehliadkach doma aj v zahraničí. Mnohé generácie Nedečanov tvorili súbor a využili svoju záľubu pre folklór, vďaka podpore a organizačným schopnostiam krajanky Žofie. Naša krajanka nielen viedla súbor, ale vedela si aj ušiť kroje, pripraviť potrebné rekvizity k vystúpeniam, zostavovala scenáre pre scénky miestneho obradového folklóru. Ako hovorievala, bola to jej srdcová záležitosť. S radosťou sa tomu venovala a mala pri sebe aj ochotných ľudí, ktorí sa zapájali do činnosti v súbore, lebo bez nich by nebolo nič. A za tie všetky roky spoločnej umeleckej práce je im veľmi vďačná. Roky utekali ako voda a vystúpenia súboru tešili divákov doma i v zahraničí. Získal mnohé vyznamenania a ocenenia. Krajanke Žofii patrí poďakovanie za dlhé roky aktívnej práce v oblasti folklóru a krajanského hnutia. Práve tento rok oslávi 95. narodeniny. Spolok Slovákov v Poľsku jej ďakuje za zachovanie folklórneho prejavu z obce Nedeca, zveľadenie dedičstva otcov, udržovanie slovenského ducha a praje krajanke Bogačíkovej, aby jej zdravie slúžilo, čo najlepšie, spomienky na krásne prežité roky v kruhu folkloristov hriali pri srdci a rodina podporovala.(aj)

Blahoželania

Milý Ján,
hodiny života krútia sa dokola,
kto sa raz narodil musí ísť do boja.
Ide cez bolesti, ide cez nádeje,
dúfa, že život mu kus šťastia naleje.
A život nalieval na čo mal kto cit, chuť,
každý si usmernil osudu ťažkú púť.
Hodiny postáli, práve dnes, na sviatok,
prednášame k slávnosti srdečný prípitok:
Vďaka ti Bože náš za rokov osemdesiat,
majme sa radi vždy tak ako v knihe stať.
Vykročme zvesela na ďalšiu žitia púť,
nech Ti prináša zdravie, lásku,
radosť a rodinnú pohodu.

Narodeninový vinš zasiela krajanovi **Janovi Kurnatovi z Kanady, rodákovi z Novej Belej**, ktorý 30. marca oslávil významné životné jubileum 80. narodeniny, manželka, deti s rodinami a ostatná rodina.

***

Prajeme Ti všetko, čo môžeme Ti priať,
nech máš svoju lásku vždy komu dať
a nech Ťa má niekto veľmi rád.
Prajeme Ti rozum, čo v núdzi poradí,
ruku, čo v žiali pohladí a hlavne zdravie,
nech Ťa nikdy nezradí. Veľa šťastia!

Vinš k narodeninám zasielajú **Pawłovi Łukaszovi z Krempách**, ktorý 20. apríla oslávil 40. narodeniny, starí rodičia, rodina a priatelia.

***

Už doznieva zvon Tvojho detstva,
krásne si ho prežila,
nový život začína Ti,
v dospelú si sa premenila.
Veľa šťastia, more lásky,
na tvári potom žiadne vrásky,
život plný priateľov maj,
na svet okolo sa usmievaj.

Narodeninový vinš zasielajú **Kinge Jędrzejczykovej z Krakova**, ktorá 11. apríla oslávila 18. narodeniny, starí rodičia a krstní rodičia i ostatná rodina.

***

Hádam je Ti celkom jasné,
že Ti želáme všetko krásne,
veľa zdravia, šťastíčka,
sladké bozky na líčka.

Vinš k narodeninám zasielajú **Nadii Klukošovskej z Novej Belej**, ktorá 12. apríla oslávila 7. narodeniny, starí rodičia, sesternice a bratranci.

eprasa.pl 8a3b3be93a

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 26. marca 2026 zomrel vo Vyšných Lapšoch vo veku 75 rokov krajan

MILAN GRYGLAK

Zosnulý bol aktívnym a verným čitateľom časopisu Život, členom Miestnej skupiny Spolku Slovákov vo Vyšných Lapšoch, kde dlhú dobu zastával funkciu tajomníka výboru miestnej skupiny. Vždy sa živo zaujímal o krajanské dianie. Dlhé roky bol členom miestnej dychovej hudby. Odišiel od nás dobrý človek, brat, ujo, švagor a známy. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP vo Vyšných Lapšoch a redakcia Život

Dňa 27. marca 2026 zomrel v Novej Belej vo veku 73 rokov krajan

JERZY GRONKA

Zosnulý bol dlhoročným čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, brat, krstný otec a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Dňa 5. apríla 2026 zomrel v Novej Belej vo veku 72 rokov krajan

JAKUB DŁUGI

Zosnulý bol verným čitateľom časopisu Život. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, brat, švagor, krstný otec a ujo. Nech odpočíva v pokoji!

Rodinám zosnulých vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Novej Belej

Spomienka na vdp. Dominika Kalatu

Dňa 30. júna 2025 zomrel v USA vo veku 85 rokov a 60 roku kňazstva vdp. Dominik Kalata. Narodil sa v slovenskej rodine Anny a Dominika Kalatovcov v Novej Belej. Mal staršie sestry Žofiu a Annu, ktoré bývali v Novej Belej, a mladších bratov Jána a Františka. Slovenskú základnú školu absolvoval v rodisku a ďalej pokračoval v štúdiu na slovenskom lýceu v Jablonke. Po absolvovaní strednej školy a po úspešnej maturite zložil doklady na vysokú školu vo Varšave a bol prijatý na odbor chémia. O tom, že Dominik Kalata predsa si vybral kňazský seminár, sa rodina dozvedela krátko pred Vianocami, keď prišiel list z vysokej školy, v ktorom sa pýtali, prečo sa študent neobjavil a nezapísal do I. ročníka. Až vtedy sa dozvedeli, že išiel do kňazského seminára, kde študoval šesť rokov. Z Božej milosti a svojej vôle prijal v roku 1965 kňazské povolanie, ktoré ho preurčilo na pastoráciu veriacich. Dňa 27. mája 1965 bol v Katedre sv. Jána Krstiteľa vo Varšave vysvätený za kňaza kardinálom Stefanom Wyszyńskim.

Po vysviacke bol pridelený ako kaplán na svoje prvé pôsobisko, ktorým sa stala farnosť Rzeczyca, kde pracoval 3 roky. Neskôr jeden rok pracoval v Łomży. Ďalšie jeho kroky poputovali do centra Varšavy, kde pracoval spolu s biskupom Miziołkom. Stal sa administrátorom farnosti sv. Alexandra a nakoniec tu pôsobil 9 rokov. V tom čase zároveň študoval na Katolíckej univerzite v Lublíne (KUL), kde v roku 1977 obhájil svoju diplomovú prácu „Vplyv súčasnej rodiny na formovanie morálnych postáv dospievajúcich detí“, ktorú písal pod vedením dp. prof. Petra Porębu. V roku 1987 bol poslaný na misie do Spojených štátov amerických, do štátu Pensylvania v Allentown, kde začal pôsobiť vo farnosti sv. Jána Krstiteľa. Tam bol duchovným otcom veriacich Slovákov a pôsobil tam 14 rokov. Neskôr pracoval naraz v dvoch farnostiach vo Frackville - vo farnosti sv. Anny a farnosti Ružencovej Panny Márie. Tam hlásal Božie slovo 12 rokov slovenským i poľským veriacim a zároveň bol riaditeľom šesťtriednej americkej základnej školy. Následne na tri roky bol poslaný na nemeckú farnosť do Trimaulu. Neskôr sa opäť vrátil do Allentown, kde pôsobil v slovenskej farnosti sv. Jána Krstiteľa a taktiež v poľskom kostole sv. Petra a Pavla. Neskôr odišiel do dôchodku. Vždy sa živo zaujímal o slovenské dianie v rodisku a podporoval svojich krajanov. Nech odpočíva v pokoji!

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

eprasa.pl 8a3b3be93a

Rok Ľudmily Podjavorinskej

Práve tento rok uplýva 75. rokov od smrti Ľudmily Podjavorinskej, významnej slovenskej spisovateľky, poetky, prozaičky a zakladateľky slovenskej literatúry pre mládež. Vlastným menom sa volala Ľudmila Riznerová a narodila sa 26. apríla 1872 v Horných Bzinciach v rodine učiteľa Karola Riznera a Márie Riznerovej, rod. Klimáčkovej. Od najmladších rokov mala sklon k literatúre. Jej priateľkami boli Terézia Vansová a Elena Maróthy-Šoltésová. V literárnych pokusoch ju najviac podporoval jej strýko Ľudovít Vladimír Rizner, otcov mladší brat, známy národný buditeľ, ktorý bol literárne činný. Ľudmila milovala literatúru a bola vášnivou čitateľkou, pričom k jej obľúbeným autorom patrili Božena Němcová, Karolína Světlá, či Alois Jirásek. Prvé príspevky uverejňovala v časopisoch Slovenské noviny, Obzor, Černokňažník a ďalších. Neskôr v Slovenských pohľadoch, v Dennici a prispievala aj do novín amerických Slovákov.

Začínala ako autorka literatúry pre dospelých. Podpisovala sa menom, ktorým zdôraznila svoju príslušnosť k rodnému kraju pod Javorinou – Podjavorinská. Od roku 1910 bývala v Novom Meste nad Váhom. Vytvorila tam diela o. i. Baránok boží, Otrok, Žena, ktoré ju zaraďujú medzi popredné osobnosti slovenskej literatúry. Vo svojich dielach zobrazovala trpké osudy obyčajných ľudí, no tiež hlboko nazrela do ľudských duší. Vo svojich dielach z vidieckeho a malomestského prostredia opísala s kritickým nadhľadom každodenné rodinné starosti. I keď v začiatkoch literárnej kariéry využívala často komickosť postáv i situačnú komiku, neskôr vyostrila konflikty, či už sociálne alebo etické, čím sa jej diela stali hlbšími, vážnejšími a postavy tragickejšími. Svojou tvorbou sa od začiatku radí do obdobia realizmu. Zo školských lavíc poznáme veršované rozprávky Zajko Bojko, Činčin a mnohé ďalšie.

Ľudmila Podjavorinská zomrela 2. marca 1951 v Novom Meste nad Váhom. Je pochovaná v rodných Bzinciach, kde sa nachádza aj jej pamätná izba. Matica slovenská pri príležitosti 75. výročia od smrti vyhlásila tento rok Rokom Ľudmily Podjavorinskej.

Stowarzyszenie Krzewienia Sportu, Turystyki i Kultury „Kolejarz"

vyhlasuje poľsko-česko-slovenskú

FOTOGRAFICKÚ SÚŤAŽ

s názvom

„ŽELEZNICE PREKONÁVAJÚ HRANICE – ÚZKOROZCHODNÉ ŽELEZNICE V CESTOVNOM RUCHU ČIECH, POĽSKA A SLOVENSKA"

ktorej cieľom je priblíženie, propagácia a prezentácia regiónov spojených s využitím v regionálnom cestovnom ruchu úzkorozchodných železníc prostredníctvom fotografie, ako aj zdokumentovanie pamiatkových miest a zachovanie ich skutočného stavu na fotografii a súčasne inšpirovanie účastníkov k tvorivému hľadaniu, skúmaniu priestorov ohrozených degradáciou a zachovanie týchto miest. Súťaž je tiež príležitosťou obrátiť pozornosť na problém obnovy pamiatok železničnej infraštruktúry a spojeného s nimi okolia. Je potrebné zdôrazniť, že s každým takýmto miestom sa spájajú osudy ľudí, formovanie generácií a pocitu identity.

Súťaž sa koná
od 16. mája 2025 do 31. júla 2026.

Viac informácií nájdete na:
www.kolejarz.org

Informácie v jednotlivých jazykoch poskytujú:
v poľskom jazyku: +48 608 082 808
e-mail: **a.walczyk@kolejarz.org**
v slovenskom jazyku: +48 502 280 488
e-mail: **zivot@tsp.org.pl**
v českom jazyku: +48 608 293 382
e-mail: **bojanowska@czechcentres.cz**
+48 22 56 03 782
e-mail: **fotoarchiwum@muzeumsportu.waw.pl**

Pozývame do súťaže!

eprasa.pl 8a3b3be93a

Milé deti, nakreslíte nám čo vám robí najväčšiu radosť. Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V apríli sme odmenili Nadiu Klukoszowsku.

Hádanky

Z oblačného vrchu spraví stromom sprchu. (dážď)

V noci hrášok rozsypalo, len čo slnce vstalo, hrášok pozbieralo. (rosa)

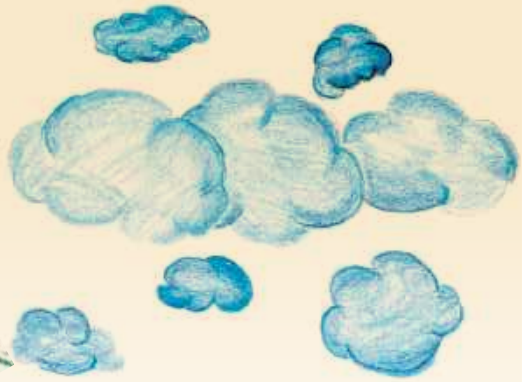

Modrá lúka, obce biele, žltý pastier sa im smeje. (obloha)

Elena Čepčeková

MOTÝĽ

Kde bolo, tam bolo,
letel motýľ okolo.
Keby motýľ vedel pískať
tralala,
veru by mu rezká nôta
pristala.
Kvietky to vedeli,
že je veľmi veselý.

Búcha bez kladiva, horí bez ohňa. (búrka)

ZAJKO

Chodil zajko
poza sady.
A šup dierou
do záhrady.
V tej záhrade
kapustička -
veľké hlavy,
tučné líčka.
Ale zrazu
gazda skríkne.
Zajkovi až
chvostík mykne.
Prac sa zajo
ušatý,
ak nechceš mať
na kožúšku
záplaty!

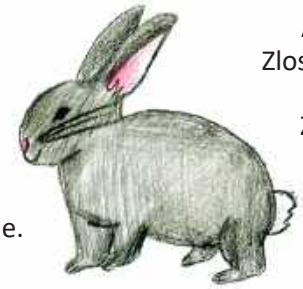

Beží zajko,
beží poľom.
Gazda za ním
s veľkým kolom.
A gazdiná s vidlami.
Zlostne dupká nohami.

Zajko na nich z poľa
roztopašne volá:

Darmo utekáte.
Pre trošíčku
kapustičky
tak sa namáhate.
Ani vám to neprezradím
dieru v plote máte!

Elena Čepčeková

BOCIAN

Zletel bocian v našom poli,
spravil hniezdo na topoli,
jak ho pláta, tak ho pláta
pre maličké bociančatá.

Elena Čepčeková

LIENKA

Malá lienka stenká,
že je veľmi tenká,
že si kúpi zavčas rána
od žltého tulipána
za kalištek rosy,
čo mu nôcka nosí.

Ilustrácie: KJ&EJ

eprasa.pl 8a3b3be93a

ZRADNÉ SLOVÁ

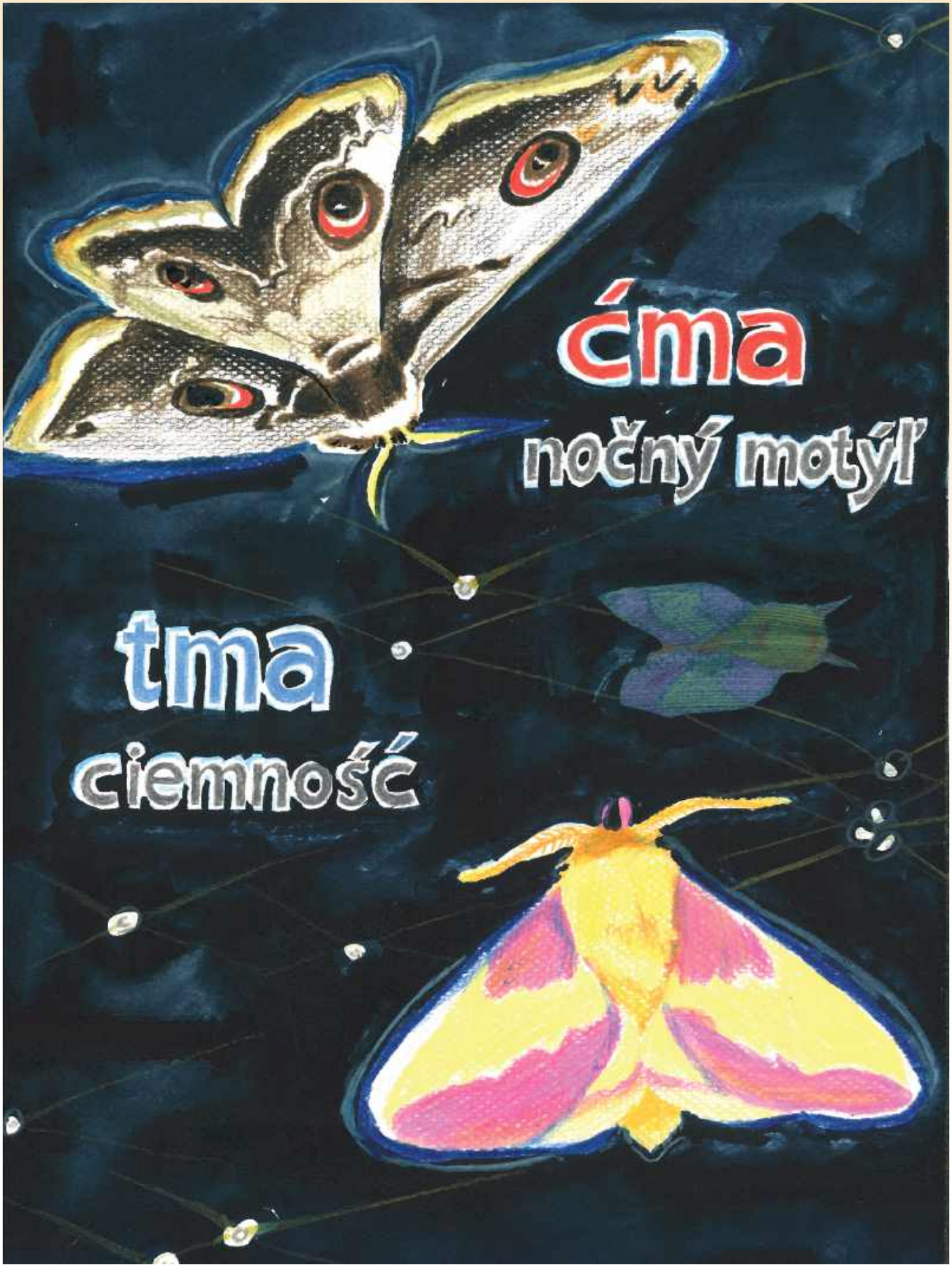

Ilustrácie E.

eprasa.pl 8a3b3be93a

Range Rover Sport
P530 MHEV iAWD

Dizajn automobilu je minimalisticky v súlade so značkou Land Rover. Čisté plochy, zapustené kľučky, úzke svetlá a minimum dekorácií. SUV pôsobí luxusne a sebavedome. Je to tretia generácia automobilu, postavená na platforme MLA- Flex, ktorá kombinuje viacero druhov materiálov. Jej rozmery sú: dĺžka 4 946 mm, šírka 2 047 mm, výška 1 820 mm a rázvor 2 997 mm. Interiér pokračuje v rovnakom architektonickom štýle. Dominujú mu dva displeje – 13,7- palcový digitálny prístrojový panel a 13,1-palcový infotainment s multimediálnym systémom Pivi Pro. Grafika je pekne čitateľná, rozlíšenie vysoké, reakcie rýchle a menu logické. Na sedadlách je semianilínová koža, velúrová stropnica či chrómované dekory, čo vytvárajú skutočne exkluzívny dojem. Predné sedadlá sú nastaviteľné v 22 smeroch, ponúkajú vyhrievanie aj masáž. Aj vyšší vodič si s rezervou sadne sám za seba a kufor ponúka objem 647 dm 3, po sklopení sedadiel dokonca až 1 491 dm^3.

Ilustračné foto: Internet

Označenie P530 znamená, že pod kapotou pracuje osemvalec s objemom 4,4 litra a technológiou twin-turbo pôvodom od BMW. V8 zaručuje výkon 390 kW (530 koní) a najvyšší krútiaci moment 750 Nm. Motor spolupracuje s osemstupňovou automatickou prevodovkou, pričom auto disponuje pohonom všetkých štyroch kolies s uzávierkou stredového aj zadného diferenciálu. Takmer 2,5-tonové SUV vystrelí na stovku za približne 4,5 sekundy a maximálna rýchlosť je obmedzená na 250 km/h. Nádrž má objem 90 litrov. Spotreba vychádza cca 12 litrov pri pokojnom jazdení. Pri rýchlejšej jazde môže mať spotrebu cca 16 litrov. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

SYROVÁ ROLÁDA

Ingrediencie:

350 gramov syr
200 gramov šunka
1 kus Bambino syr
2 polievkové lyžice pažítka
125 gramov maslo
1/2 kus červená paprika
1/2 kus zelená paprika
2 kusov vajce
trocha soľ

Ilustračné foto: zdroj internet

Pracovný postup: Syr (vcelku typu napr. eidam) si vložíme do mikroténového vrecka, zaviažeme a dáme variť do vriacej vody tak, aby bol syr ponorený cca 15 minút. Vajcia si dáme uvariť na tvrdo. Na stole si nachystáme väčší kus alobalu. Na alobal dáme horúci syr a vyvaľkáme ho do obdĺžnika. Syr necháme trochu vychladnúť. Pripravíme plnku. Do misky si dáme žĺtka, na drobno nakrájané bielka, pažítku, maslo, na drobno nakrájanú červenú a zelenú papriku, na kúsky nakrájanú šunku a Bambino. Všetko spolu poriadne premiešame a ochutíme soľou. Hotovú plnku dáme na syr a zrolujeme do roládv. Roládu zabalíme do alobalu a vložíme do chladničky, aby stuhla. Hotovú syrovú roládu nakrájame na kúsky a podávame napr. s pečivom. Dobrú chuť!

eprasa.pl 8a3b3be93a

Šport na Spiši a Orave

autor | Milica Majeriková-Molitoris

FUTBAL

V marci sa opätovne vrátili na trávniky futbalisti spišských a oravských klubov, aby rozohrali jarnú sezónu Oblastnej triedy Limanowa i Podhalanskej Triedy A. Hráči Podhalanskej Triedy B vybehnú na trávniky až v druhej polovici apríla.

Oblastná trieda

Počas predposlednej marcovej nedele odohrali svoj prvý zápas jarnej časti hráči **Orawy Jabłonka**. Na domácom ihrisku privítali *LKS Jodłownik*, pričom už v osemnástej minúte otvoril skóre Fabian Ryś. V druhom polčase následne pridali góly Igor Zahora a Dawid Oskwarek, pričom súper sa zmohol len na jednu presnú odpoveď, a tak si Jablončania z prvého jarného zápasu odniesli víťazstvo 3:1. Dobre rozohrali tiež ďalší duel na ihrisku *Wiatru Ludźmierz*, keď už šestnástej minúte viedli gólom Igora Záhoru. Šesť minút pred koncom riadneho hracieho času víťazstvo poistil Mateusz Dworszczak, a hoci na konci zápasu stav ešte súper skorigoval, Jablončania vyhrali 1:2. Poskočili tak na 4. miesto.

Víťazstvom do jarnej časti vstúpili aj futbalisti **Babia Góra Lipnica Wielka**, keď na ihrisku *Gorce Kamienica* zvíťazili presvedčivo 0:3. Základy výhry položil v štvrtej minúte presnou strelou kapitán mužstva Szymon Urban, ku ktorému sa v druhom polčase pridali Szymon Zubrzycki a Tomasz Łatka. Následne návrat zimy spojený so snežením skomplikoval odohratie zápasu s *Orkanom Raba Wyżna*, ktorý bol preložený na neskôr. Lipničania vďaka výhre poskočili na 5. miesto.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	NKP Podhale Nowy Targ II	17	13	3	1	42
2.	Harnaś Tymbark	17	11	5	1	38
3.	Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II	16	10	4	2	34
4.	**Orawa Jabłonka**	**17**	**9**	**5**	**3**	**32**
5.	**Babia Góra Lipnica Wielka**	**16**	**8**	**3**	**5**	**27**
6.	Lubań Tylmanowa	17	8	3	6	27
7.	KS Zakopane	16	8	2	6	26
8.	Huragan Waksmund	16	7	4	5	25
9.	LKS Jodłownik	17	7	2	8	23
10.	LKS Orkan Raba Wyżna	16	6	2	8	20
11.	AKS Ujanowice	16	5	4	7	19
12.	KS Wierchy Rabka-Zdrój	17	5	1	11	16
13.	Zalesianka Zalesie	16	3	0	13	9
14.	LKS Wiatr Ludźmierz	17	2	1	14	7
15.	Gorce Kamienica	17	2	1	14	7

Trieda A

Počas predposledného marcového víkendu odohrali futbalisti Triedy A ešte posledné tri chýbajúce zápasy jesennej časti. V jednom z nich hostili **GKS Łapsze Niżne** hráčov *Skalni Zaskale*. Napínavý zápas, keď súperi vyhrávali už o dva góly, dokázali Nižnolapšania presnými zásahmi Macieja Fryźlewicza a Arkadiusza Topora vyrovnať, no nakoniec nezvládli záver a gólom v deväťdesiatej minúte prehrali tesne 2:3. Na svoj prvý zápas jarnej časti nastúpili opätovne na domácej pôde proti favoritovi *Bór Dębno*. Hoci na prvý gól súpera ešte dokázali odpovedať presnou strelou Marcina Kowalczyka, pričom nádejný stav 1:2 udržiavali do šesťdesiatej siedmej minúty, no následne inkasovali ďalšie tri góly a prehrali vysoko 1:5. Stále sú tak na poslednom 14. mieste.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Skalni Zaskale	14	12	1	1	37
2.	Zawrat Bukowina Tatrzańska	15	9	4	2	31
3.	Czarni Czarny Dunajec	15	9	4	2	31
4.	Bór Dębno	15	9	3	3	30
5.	Gronik Gronków	14	8	2	4	26
6.	KS Lawina Spytkowice	15	6	4	5	22
7.	Jarmuta Szczawnica	15	6	3	6	21
8.	Skawianin Skawa	15	5	4	6	19
9.	**Granit Czarna Góra**	**15**	**5**	**4**	**6**	**19**
10.	KS Luboń Skomielna Biała	15	6	1	8	19
11.	Sokolica Krościenko nad Dunajcem	14	4	1	9	13
12.	Unia Naprawa	15	3	1	11	10
13.	Wiatra Białka Tatrzańska II	14	2	2	10	8
14.	**GKS Łapsze Niżne**	**15**	**2**	**0**	**13**	**6**

Futbalisti **Granitu Czarna Góra** nastúpili na svoj prvý zápas jarnej sezóny proti *Groniku Gronków*. Vzájomná prestrelka nakoniec skončila remízou 2:2, keď na prvý gól súpera odpovedal ešte v prvom polčase Piotr Sarna a na druhopolčasový gól Damiana Marynarczyka zas odpovedali súperi v závere zápasu. Čiernohorci sa stále držia v strede tabuľky na 9. mieste.

Juniorské a mládežníčke ligy

V juniorských ligách sa v marcových zápasoch darilo mladým hráčom **Spisz Krempachy**. V kategórii B1 Podhalanskej I. oblastnej ligy – mladší juniori skupina 2 zdolali v spišskom derby **ZOR Frydman** 2:1, keď na krempašské góly Dawida Kalatu a Illua Hololobova odpovedal Dawid Rusnaczyk. V kategórii C1 Podhalanskej I. oblastnej ligy – trampkarz krempašskí juniori zdolali *AP Masterkids Skawa* vysoko 0:5. O presné zásahy sa postarali Broński, Surma, Kaczmarczyk, Podoba a Świec.

Dobre do sezóny vstúpili aj mladí hráči **Stowarzyszenia KS Niedzica**, ktorí nastupujú v kategórii D1 Podhalanskej III. oblastnej ligy – młodzik skupina 1. V prvom zápase na domácom ihrisku privítali *Bór Dębno*. V dueli padlo až štrnásť gólov, z toho päť do bránky Nedečanov a deväť do brány súpera. Medzi nedeckých strelcov sa zapísali dvomi gólmi Franciszek Kromka i Igor Sołtys a po jednom presnom zásahu zaznamenali Filip Waniczek, Andrzej Kuruc, Marcel Kubaszek a Adrian Kaszycki. V druhej skupine v kategórii D1 Podhalanskej III. oblastnej ligy – młodzik nastúpili mladí hráči **Babia Góra Lipnica Wielka** proti *Jordanu Jordanów II*, ktorých zdolali gólmi Macieja Węgrzyna a Józefa Wesołowského i dvomi presnými zásahmi Pawła Bandyka 2:4. Menej úspešní boli mladíci **FC Zubrzyca**, ktorí zaznamenali na svojom ihrisku vysokú prehru s *Czarni Czarny Dunajec* 0:5. V kategórii D1 Podhalanskej I. oblastnej ligy – młodzik prvú prehru utrpeli mladí futbalisti **Orawy Jabłonka**, ktorí podľahli na domácej pôde *A.P. Wisła Czarny Dunajec* 2:4. O oba góly Jablončanov sa postaral Dawid Sandrzyk. Do hry ešte zatiaľ nezasiahli ich kolegovia v kategórii D1 Podhalanskej II. oblastnej ligy – młodzik skupina 1. ■

eprasa.pl 8a3b3be93a

Kasztanowiec – jedno drzewo i wiele zastosowań

Kasztanowiec zwyczajny (Aesculus hippocastanum L), drzewo liściaste z Półwyspu Bałkańskiego. Do Europy Środkowej trafił dzięki cesarzowi Maksymilianowi II, który w XVI w. sprowadził sadzonki do swoich ogrodów. Obecnie, najczęściej spotykany w parkach, ogrodach, jako szpalery wytyczające aleje spacerowe itp.

Kasztanowiec jest nie tylko pięknie kwitnącym drzewem, ma również zastosowanie w medycynie, ziołolecznictwie i kosmetyce. Surowcem są:

1. Kora i pędy:

- wyciąg: łyżkę zmielonych pędów i/lub kory zalać szklanką wody, gotować na małym ogniu 5 min.; odstawić na 20 min., przecedzić; uzupełnić przegotowaną wodą do 200-250 ml. Pić 3-4 x dziennie po ½ szklanki przez 1-2 miesiące; przerwać na 1-2 tygodnie:

a) wewnętrznie przy stanach zapalnych naczyń krwionośnych, przewodu pokarmowego i stawów; przy artretyzmie i reumatyzmie; przy zatruciach i chorobach alergicznych; działa żółciotwórczo i żółciopędnie, pobudza wydzielanie soku żołądkowego;

b) zewnętrznie w formie okładów: gazę zamoczyć w odwarze i nałożyć na chore miejsce na 30-45 minut; powtarzać co 6 godzin. Stosować przy kontuzjach sportowych, obrzękach, krwiakach, siniakach, wybroczynach; stanach zapalnych stawów i kaletek; odkaża i pobudza gojenie ran, owrzodzeń i wyprysków;

c) do pielęgnacji włosów: szampon lub płukanki. Leczą łupież, wzmacniają włosy, zapobiegają łysieniu, likwidują siwiznę; mocny wyciąg (gotowany ok. 30 min.) zabarwia włosy. Można go wykorzystać do zrobienia szamponu: wymieszać z szarym mydłem w płynie w proporcji 1:4; dodać po kilka kropli witaminy E, oleju rycynowego i olejku cytrynowego lub po rozcieńczeniu wodą zrobić płukankę po myciu włosów.

2. Pączki: działają przeciwzapalnie, przeciwalergicznie, wykrztuśnie, moczopędnie, przeciwzakrzepowo, wzmacniają naczynia krwionośne, hamują rozwój miażdżycy, pobudzają regenerację tkanek, leczą stany zapalne przewodu pokarmowego i oddechowego:

- napar: łyżkę rozdrobnionych świeżych lub suszonych pączków zalać szklanką wrzątku; odstawić na 15 min.; przecedzić; można dosłodzić miodem. Pić 2 x dziennie po szklance przez 2-3 tygodnie;

- nalewka: 100 g świeżych lub suszonych pączków zalać 300 g czystego alkoholu 30-40% na 7 dni. Przefiltrować, można dodać miodu lub domowego soku owocowego. Zażywać 2 x dziennie po 10-15 ml.

3. Liście; zwiększają krzepliwość krwi (nie stosować z lekami przeciwzakrzepowymi), wzmacniają i uszczelniają naczynia krwionośne; pobudzają regenerację tkanek i gojenie ran; działają przeciwzapalnie:

a) napar: łyżkę świeżych lub suszonych młodych liści zalać szklanką wrzątku; przykryć i odstawić na 30 min.; przecedzić. Pić 4 x dziennie po szklance przez 3-4 tygodnie. Zewnętrznie: zmoczyć gazę w ciepłym naparze i nałożyć na żylaki, przykryć ceratą i bandażem, zostawić na noc;

b) liście zmielić na proszek; zażywać 3 x dziennie po ½ łyżeczki dobrze popijając;

c) miód: na łyżeczkę sproszkowanych suszonych liści lub świeżych zmielonych dodać łyżkę miodu; dodać łyżeczkę świeżych lub suszonych liści pokrzywy, łyżeczkę alkoholu (orzechówki lub piołunówki); wymieszać. Zażywać 2 x dziennie po łyżeczce przez miesiąc.

4. Kwiaty:

a) herbatka: łyżkę suszonych kwiatów zalać szklanką wrzątku na 15 min. Można robić mieszanki np.: z kwiatami lipy i/lub głogu i/lub akacji i/lub mniszka itp.;

b) ocet: świeże kwiaty zalać w słoju octem spirytusowym na 2-3 miesiące; przechowywać w ciemnym miejscu. Przecedzić i zlać do butelek. Stosować zewnętrznie na bóle stawów i mięśni; na bóle nóg i żylaki.

5. Owoce czyli kasztany. Mogą być jesienną dekoracją mieszkania. Niektórzy twierdzą, że ułożone pod łóżkiem pochłaniają szkodliwe promieniowanie pochodzące z cieków wodnych, położone przy telewizorze lub innym sprzęcie elektronicznym chronią przed polem elektromagnetycznym, a noszone w kieszeni poprawiają nastrój i zapobiegają depresji:

a) niedojrzałe owoce na nalewkę: zerwać 10-15 niedojrzałych kasztanów i pokroić razem z zieloną łupiną; dodać garść suszonych kwiatów i zalać w słoju 4 szklankami czystego alkoholu 40%. Odstawić na 14 dni, często wstrząsać. Przefiltrować i zlać do butelek. Pić po 10-20 kropli lub po rozcieńczeniu wodą smarować łydki przy żylakach;

b) dojrzałe owoce na nalewkę: rozdrobnić (potłuc) kilkanaście kasztanów, zalać szklanką przegotowanej i wystudzonej wody, dodać ½ l spirytusu. Odstawić na miesiąc w ciemnym miejscu, często wstrząsać. Przefiltrować i zlać do butelek. Zażywać po 5 kropli rozcieńczonych kieliszkiem wody przed posiłkiem lub zewnętrznie wcierać w bolące mięśnie i stawy;

c) maść kasztanowa: do 2 łyżek smalcu gęsiego (najlepszy stopiony w domu), euceryny lub kremu Nivea dodawać po łyżeczce octu z kwiatów kasztana i/lub nalewki z niedojrzałych i/lub nalewki z dojrzałych kasztanów; delikatnie mieszać w szklanym naczyniu do momentu aż płyny będą się wchłaniać. Dodać kilka kropli olejku cytrynowego i/lub z kory cynamonowej. Stosować na żylaki i bolące nogi. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl 8a3b3be93a

Nowe zasady dotyczące zakupu środków ochrony roślin

Od 6 marca 2026 roku obowiązują w Polsce nowe przepisy dotyczące zakupu środków ochrony roślin. Na pierwszy rzut oka brzmi to jak kolejna techniczna zmiana dla rolników. W praktyce jednak nowe regulacje wprowadzają istotne ograniczenia i kończą pewien etap „swobodnego" dostępu do części chemii. Nowe przepisy nie blokują dostępu do wszystkich środków ochrony roślin. W dalszym ciągu działkowcy i ogrodnicy mogą kupować preparaty przeznaczone dla użytkowników nieprofesjonalnych. Wiele popularnych środków pozostaje dostępnych bez większych formalności. Zmiany dotyczą przede wszystkim najbardziej niebezpiecznych preparatów, w szczególności tzw. fumigantów czyli środków o bardzo silnym, często gazowym działaniu. Koniec anonimowych zakupów to jedna z najważniejszych zmian. W przypadku części środków sprzedawca musi ustalić, kto jest nabywcą, zakup jest dokumentowany, konieczne może być okazanie dokumentu tożsamości. W praktyce oznacza to, że kupno „na szybko i bez śladu" przestaje być możliwe, przynajmniej w odniesieniu do bardziej niebezpiecznych preparatów.

Jeśli dany środek jest przeznaczony dla użytkowników profesjonalnych (np. rolników), sytuacja jest jasna ponieważ trzeba mieć odpowiednie szkolenie, sprzedawca ma obowiązek to sprawdzić, a w razie braku uprawnień może odmówić sprzedaży. To nie jest już formalność tylko realny obowiązek kontrolny. Nowe przepisy wyraźnie przenoszą część odpowiedzialności na sklepy i dystrybutorów. Sprzedawca musi weryfikować uprawnienia kupującego, może żądać dokumentu tożsamości, powinien odmówić sprzedaży w razie wątpliwości, prowadzić dokumentację obrotu.

Zmiany objęły też sprzedaż online. Nie ma całkowitego zakazu sprzedaży przez internet, natomiast fumigantów nie można sprzedawać online, przy innych środkach obowiązują dodatkowe wymogi, ograniczono m.in. niektóre formy dostawy (np. do paczkomatów). Zakupy są nadal możliwe, ale mniej anonimowe i bardziej kontrolowane.

Powody tych zmian to bezpieczeństwo ludzi, ponieważ niewłaściwe użycie środków może prowadzić do zatruć, gdyż chemia wpływa na wodę, glebę i owady, uszczelnienie systemu czyli ograniczenie nielegalnego obrotu.

Dla przeciętnej osoby oznacza to, iż nadal kupi środki do ogrodu, ale nie wszystkie i nie zawsze „bez pytania", dla rolników natomiast więcej formalności, większa kontrola, obowiązek posiadania aktualnych uprawnień. Dla wszystkich to koniec anonimowości przy zakupie silniejszej chemii.

Nowe przepisy nie zamykają rynku środków ochrony roślin, ale wyraźnie go porządkują. Najmocniej uderzają w obrót najbardziej niebezpiecznymi preparatami, wprowadzając obowiązek identyfikacji kupującego, kontrolę uprawnień, ograniczenia w sprzedaży internetowej. Najprościej mówiąc mniej swobody tam, gdzie ryzyko jest największe i więcej odpowiedzialności po obu stronach transakcji. Wprowadzone zmiany należy ocenić jako uszczelnienie systemu obrotu środkami ochrony roślin, a nie jego zasadniczą przebudowę. Kluczowe znaczenie mają jednak konkretne obowiązki i konsekwencje prawne, które pojawiają się po obu stronach transakcji. Nabycie określonych kategorii środków (w szczególności fumigantów) jest dopuszczalne wyłącznie przy spełnieniu ustawowych warunków, w tym potwierdzeniu kwalifikacji nabywcy w przeciwnym razie transakcja nie powinna dojść do skutku. Sprzedawca ponosi odpowiedzialność za weryfikację uprawnień oraz tożsamości kupującego, co oznacza ryzyko sankcji administracyjnych w przypadku naruszenia tych obowiązków. Obrót wybranymi środkami został objęty obowiązkiem dokumentowania, co w praktyce umożliwia organom kontrolnym odtworzenie łańcucha dystrybucji produktu. Ograniczenia w sprzedaży na odległość mają charakter selektywny, ale ich naruszenie może skutkować konsekwencjami zarówno po stronie sprzedawcy, jak i podmiotu nabywającego. System kontroli został wzmocniony poprzez rozszerzenie uprawnień organów nadzorczych, w szczególności Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, co zwiększa realne prawdopodobieństwo kontroli w obrocie detalicznym i profesjonalnym. W efekcie nowe regulacje prowadzą do sytuacji, w której obrót najbardziej niebezpiecznymi środkami ochrony roślin staje się w pełni identyfikowalny, sformalizowany i podlegający bieżącej kontroli administracyjnej, co znacząco ogranicza możliwość funkcjonowania nieformalnego lub niezgodnego z prawem rynku.

Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska

Źródła: Komunikat Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczący zmian w obrocie środkami ochrony roślin obowiązujących od 6 marca 2026 r. Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (z późn. zm.) Informacje i wyjaśnienia Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Materiały branżowe Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin (PSOR). Publikacje i analizy portalu Farmer.pl. Artykuły informacyjne serwisu AgroNews

eprasa.pl 8a3b3be93a

HVIEZDY O NÁS

BÝK (21.4. - 21.5.)

Tento mesiac sa začína pomalý, ale postupne sa všetko rozkrúti a bude sa vám dariť. Majte na zreteli financie. V druhej polovici mesiaca budete oveľa istejší a sebavedomí. Pohyb vonku prinesie veľa dobrej energie potrebnej k naplánovaným cieľom.

BLÍŽENCI (22.5. - 21.6.)

Nové príležitosti prídu v práci a v osobnom živote tiež. Stretnete nových ľudí a spolu s nimi prídu aj nové kontakty. Spoločenský život žite naplno. Vďaka šarmu máte možnosť získať priateľa i partnera. Nezabúdajte na pravidelné cvičenia chrbtice.

RAK (22.6. - 22.7.)

Nie všetky veci pôjdu podľa vašich predstáv. Môžete sa cítiť pod tlakom v práci. Dôležité je nájsť rovnováhu medzi prácou a oddychom. Spoločenské stretnutia sú mnohé, ale nemusíte sa všetkých zúčastniť. Uzavretie nejakú vec z minulosti.

LEV (23.7. - 23.8.)

Pozitívne zmeny do života vnesie i príchod jari. Vzťahy sa zlepšia a prehodnotíte doterajšie veci. Do popredia sa dajú rozličné cestovné príležitosti, ktoré využijete. Láka vás dobrodružstvo, buďte opatrní. V práci nové príležitosti a kontakty.

PANNA (24.8. - 23.9.)

Zmeny a novú začiatky, nemusia byť náročné, pokiaľ sa budete veľmi snažiť. Riešte prichádzajúce do cesty problémy, aby sa nezväčšovali. Dávajte pozor na rozpočet. Láka vás cestovanie avšak opatrenie s ním.

VÁHY (24.9. - 23.10.)

Jar je vysnívaná na to, aby ste naučili novým veciam. Súčasne pri konfliktoch naučte sa robiť kompromisy a vtedy veci prerokujete oveľa ľahšie. Možno stretnete toho pravého partnera a možno vycestujete za svojím snom.

ŠKORPIÓN (24.10. - 22.11.)

Budete mať pred sebou mnohé výzvy od tých finančných až po tie v osobnom živote. V práci budete tráviť príliš veľa času, preto dbajte o zdravú životosprávu. Viac času si vymedzte na pohyb vonku.

STRELEC (23.11. - 21.12.)

Vaša vitalita vás bude viesť k rozličným krokom – spoločenské stretnutia, cestovanie a nové záľuby. Vaše vzťahy s okolím budú plné harmónie. Možno stretne svoju lásku a možno dobrého priateľa. Energia a chuť skúsiť niečo nové vás zavedie k novým zážitkom.

KOZOROŽEC (22.12. - 20.1.)

Mesiac ako stvorený na nové záľuby, nové investície. Prinesie vám to radosť a spokojnosť z podnikaných vecí. Cvičenia a pohyb vonku sa odzrkadlia pozitívne aj na vašom zdravotnom stave. Budete mať veľa energie a vitality v sebe.

VODNÁR (21.1. - 19.2.)

V práci sa vám bude dobré dariť. Bude mať výborné nápady, riešenia pre zložité situácie a rokovania. Budete silnou stránkou kolektívu. V osobnom živote sa váš vzťah naplno rozvinie a lásku bude na vás vidieť. Dokážete si zadovážiť bývanie.

RYBY (20.2. - 20.3.)

Upriamte svoju pozornosť na biznis, ktorý vediete, aby vám stále prinášal výnosy. Skúste si nájsť čas na rodinu a známych. Spoločné trávenie času Vám prinesie veľa radosti a rozptýlenia. Nezabúdajte aj športovať.

BARAN (21.3. - 20.4.)

Impulzívnosť, nerozhodnosť a strach nechajte za dverami doma. Pomôže vám to vylepšiť si svoj vzhľad v práci a zvýši vaše kompetencie. Prispeje to k zlepšeniu financií a umožní cesty do bližšieho okolia. Vďaka tomu získate výrazný pokrok i stabilizáciu v živote. ■

NÁŠ TEST

POZNÁTE SLOVENSKO?

1. V ktorom roku vstúpila Slovenská republika do Európskej únie?
a) 2007; b) 2000; c) 1993, d) 2004.
2. Ktorý hrad je považovaný za jeden z najväčších hradných komplexov v strednej Európe?
a) Bratislavský hrad; b) Spišský hrad; c) Trenčiansky hrad; d) Devínsky hrad.
3. Ktorý národný park sa nachádza na severovýchode Slovenska a je známy svojimi pralesmi?
a) Národný park Slovenský raj; b) Národný park Muránska planina; c) Národný park Poloniny; d) Národný park Nízke Tatry.
4. Ktorý slovenský vynálezca je považovaný za otca padáka?
a) Ján Bahýľ; b) Štefan Banič; c) Aurel Stodola; d) Jozef Murgaš.
5. Ktoré mesto je známe výrobou majoliky?
a) Svätý Jur; b) Trnava; c) Pezinok; d) Modra.
6. Ktorý slovenský spisovateľ napísal dielo ‚Rysavá jalovica'?
a) Martin Kukučín, b) Jozef Gregor Tajovský; c) Pavol Országh Hviezdoslav, d) Janko Kráľ.
7. Ako sa volá najväčšia vodná nádrž na Slovensku?
a) Liptovská Mara; b) Zemplínska šírava; c) Ružín; d) Oravská priehrada.
8. Ktorý z týchto hradov sa nachádza v Malých Karpatoch?
a) Strečno; b) Beckov; c) Oravský hrad; d) Červený Kameň.
9. Ktorý z týchto vtákov je symbolom ochrany prírody na Slovensku?
a) Sokol sťahovavý; b) kukučka; c) vrabec domový; d) lastovička domová.
10. Ktorý z týchto štátov nesusedí so Slovenskom?
a) Maďarsko; b) Rumunsko; c) Ukrajina; d) Poľsko.
11. Ktorý z týchto hudobných nástrojov je typický pre slovenskú ľudovú hudbu?
a) harfa; b) akordeón; c) fujara; d) saxofón.
12. Ako sa nazýva tradičný slovenský syr vyrábaný z ovčieho mlieka, ktorý je známy svojou špecifickou chuťou a tvarom?

eprasa.pl 8a3b3be93a

a) Tvaroh; b) žinčica; c) syreček; d) oštiepok.

13. Ktorá z uvedených chránených rastlín je typická pre slovenské lúky a pasienky a je známa pre svoje liečivé účinky?

a) Prvosienka jarná; b) Horec Clusiov; c) Veternica lesná; d) Lekno biele.

VYHODNOTENIE:

1d Slovenská republika vstúpila do Európskej únie 1. mája 2004 spolu s ďalšími deviatimi krajinami. Tento krok bol významným medzníkom v histórii Slovenska.

2b Spišský hrad je rozsiahly hradný komplex, ktorý sa nachádza na východnom Slovensku. Je zapísaný na zozname svetového dedičstva UNESCO a patrí k najväčším hradom v strednej Európe.

3c Národný park Poloniny je najvýchodnejší národný park na Slovensku a je známy svojimi zachovalými pralesmi. Je súčasťou biosférickej rezervácie UNESCO Východné Karpaty.

4b Štefan Banič si nechal patentovať svoj model padáka v roku 1914 v USA. Jeho padák bol používaný americkou armádou počas prvej svetovej vojny.

5d Modra je známa výrobou tradičnej slovenskej majoliky. Táto keramika má dlhú históriu a je charakteristická svojimi farebnými vzormi.

6a Martin Kukučín, vlastným menom Matej Bencúr, je významný slovenský prozaik a dramatik. ‚Rysavá jalovica' je jeho známa poviedka s humoristickým nádychom.

7b Zemplínska šírava je najväčšia vodná nádrž na Slovensku, nachádza sa na východnom Slovensku. Je obľúbeným miestom pre rekreáciu a vodné športy.

8d Hrad Červený Kameň sa nachádza v pohorí Malé Karpaty. Je známy svojimi rozsiahlymi pivnicami a renesančnou architektúrou.

9a Sokol sťahovavý je dravý vták, ktorý je na Slovensku chránený. Jeho populácia bola v minulosti ohrozená, ale vďaka ochranárskym snahám sa jeho počet zvyšuje.

10b Slovensko susedí s piatimi štátmi: Poľskom, Ukrajinou, Maďarskom, Rakúskom a Českom.

11c Fujara je dlhá basová flauta, ktorá je typická pre slovenskú ľudovú hudbu. Je zapísaná na zozname nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO.

12d Oštiepok je tradičný slovenský syr, ktorý sa vyrába z ovčieho mlieka. Charakteristický je svojím tvarom (často zdobený) a dymovou chuťou. Kedysi bol oštiepok bežnou súčasťou salašov, dnes je obľúbeným suvenírom a regionálnou špecialitou. Faktom je, že oštiepok je chránený ako tradičná špecialita Európskej únie.

13b Horec Clusiov je chránená rastlina, ktorá rastie na vápencových a dolomitových lúkach a pasienkoch Slovenska. Táto rastlina je známa svojimi liečivými účinkami, najmä pri problémoch s trávením. Je to rastlina, ktorá prispieva k biodiverzite slovenských lúk.

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
podobrazie płytowe w ramce	plátno na lepenke v ráme
księgi handlowe	účtovné knihy
weksel handlowy	obchodná zmenka
humanizacja (wykonania) kary	humanizácia výkonu trestu
hossa na telefony komórkowe	dopyt po mobilných telefónoch
nadzwyczajne złagodzenie kary	mimoriadne zmiernenie trestu
karalność uprzednia	predchádzajúce odsúdenie
karcenie nieletniego	napomínanie maloletého
karencja kredytowa	karenčná lehota splácania úveru
ucieczka kapitału	únik kapitálu

Hovorí pán Novák kolegovi v práci:

,,Môj syn má šesť mesiacov a už sedí!"

,,A za čo?"

***

Kto je najlepší strelec na svete?

Šľak - trafí ťa aj za rohom.

***

Pán si chce zmeniť heslo na internete a zadá:

„Biela Myš"

Počítač mu odpovie - Heslo je príliš krátke

Tak sa naštve a zadá:

„Hlúpa Biela myš"

- Heslo nesmie obsahovať medzery!

Pán sa naštve viac a zadá:

„ŠialeneHlúpaBielaMyš!

- Heslo musí obsahovať číslice

„TyŠrotZoberMiToHesloŠialeneHlúpaBielaMyš123

- Heslo je už používané!

***

Na akom hardware najlepšie beží Windows?

Na diaprojektore.

***

Veveričky lúskajú oriešky. Z prvého vyberú zlate šaty. Z druhého vyberú strieborné šaty. Z tretieho vyberú diamantové šaty. Jedna sa ozve:

- Ak to bude takto pokračovať, umrieme od hladu!

***

- Mami, oci, rozhodol som sa osamostatniť.

- To je veľmi dobre.

- Kufre máte pred dverami.

eprasa.pl 8a3b3be93a

ZAUJÍMAVOSTI

Slovensko je plné zaujímavých miest, ktoré sa oplatí navštíviť a oni zasa spestria náš každodenný život niečím zvláštnym, jedinečným, čo poteší oči a okreje dušu. Rozličné zaujímavosti vzišli spod rúk šikovných ľudí, aby potešili návštevníkov a my vám prinášame tipy na niektoré z nich.

Slovenský Island – nájdete ho pri termálnom prameni v obci Kalameny

Obec Kalameny leží v severovýchodnej časti Liptovskej kotliny pod Chočskými vrchmi a je vzdialená len pár kilometrov od mesta Ružomberok. Za ňou, na začiatku kalamenianskej doliny, sa nachádza termálny prameň s jazierkom, ktorý návštevníkom ponúka teplú minerálnu vodu, kde sa môžu zadarmo okúpať, zrelaxovať a užiť si atmosféru, ktorá pripomína tú na Islande.

Jazierko vzniklo umelým vrtom v rokoch 1991 – 1992. Má približne 20 × 10 metrov, hlboké je asi pol metra a dosahuje príjemnú teplotu 33 stupňov Celzia, čo umožňuje komfortné kúpanie v každom ročnom období. Liečivá voda v jazierku je silne mineralizovaná, má oranžové sfarbenie a sírny zápach. Jeho súčasťou je malá fontánka, ktorú vytvára výver vody. Tlakový prúd je ako stvorený na masírovanie, preto sa k nemu môžete posadiť a liečiť si boľavé miesta. Navyše termálna voda veľmi priaznivo pôsobí na pohybové ústrojenstvo. V okolí jazierka nájdete aj miesto na oddych v podobe niekoľkých lavičiek či ohniska s posedením.

Rozhľadňa Zbojská

Rozhľadňa Zbojská sa nachádza na území Národného parku Muránska planina a je súčasťou Náučného chodníka zbojníka Jakuba Surovca. Nielenže láka turistov svojím nádherným architektonickým vzhľadom a krásnymi výhľadmi na okolie, ale slúži aj na mapovanie chránených živočíchov. O dokonalú atmosféru sa postarajú všadeprítomné lesy a tiež veža postavená Štátnou ochranou prírody SR v tradičnom duchu. Súčasťou rozhľadne je aj malá Kaplnka sv. Juraja a naozaj unikátny interiér. Keď sa po prejdení jednotlivých poschodí s rôznymi prehliadkami dostanete na vrchol, zazvoňte na zvon Hronca a užívajte si rozprávkové výhľady na sedlo Zbojská, Čertovu dolinu, Fabovu hoľu či vrch Kučalach. Ak si ich zvečníte do podoby fotografie, pripomenúť si ich môžete aj vtedy, keď práve nebudete v prírode.

Ako na pieskovej pláži

Slovenská Sahara v okrese Malacky na Záhorí nesie oficiálny názov Šranecké piesky. Čakať na vás bude veľa piesku, ale tiež biotopy, ako sú pontico-panónske dubové lesy, borovicové lesy, vzácne živočíchy, ako napríklad jašterica zelená, dudok chochlatý, lelek európsky, včelárik zlatý, rôzne druhy motýľov, chrobákov či netopierov. Celkovo sa tu nachádza 19 biotopov európskeho významu a 6 biotopov národného významu (zaradené medzi tzv. habitat directive).

Piesočnatá oblasť na Záhorí je najväčšou plochou odhalených viatych pieskov v strednej Európe (niečo podobné v Európe máte možnosť vidieť v Holandsku, Belgicku či vo Francúzsku). Jej vznik siaha až do obdobia striedania ľadových a medziľadových dôb, keď vraj piesok na slovenskú púšť privial vietor z rieky Moravy. Šranecké piesky sú zaujímavé, fotogenické (nielen tým, že ich obkolesujú bohato zasadené stromy) a navyše ponúkajú úchvatné výhľady na Malé Karpaty a Plavecký hrad.

eprasa.pl 8a3b5be93a

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.zivot.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej: www.zivot.pl

portal **eprasa.pl**, **link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 7,00 zł; rocznie – 84 zł

CENY PRENUMERATY 2026

DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 7,00 zł, półrocznie: 42,00 zł, rocznie: 84,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **12,60 zł**, półrocznie **70,60 zł**, rocznie **140,20 zł**

zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi:
na Słowację: **14,00 zł** – rocznie **168,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 23,00 zł – rocznie: **276,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI."

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY."

Výtvarná súťaž Ludwika Korkoša 2025/26

10. miesto v mladšej skupine Aleksandra Klozyk z Veľkej Lipnice

13. miesto v mladšej skupine Gniewko Sobień z Krempách

14. miesto v mladšej skupine Karolina Sobczak z Harkabúza

11. miesto v mladšej skupine Magdalena Kaczmarczyk z Krempách

13. miesto v staršej skupine Beata Lichota z Harkabúza

10. miesto v staršej skupine Dominika Trzop z Čiernej Hory

14. miesto v staršej skupine Barbara Machaj z Jurgova

8. miesto v mladšej skupine Nadia Klukoszowska z Novej Belej

11. miesto v staršej skupine Kinga Natalia Trzop z Jurgova

15. miesto v mladšej skupine Liliana Wójciak z Harkabúza

15. miesto v staršej skupine Karolina Bartkowiak z Hornej Zubrice

12. miesto v mladšej skupine Zofia Kapuściak z Podsklia

9. miesto v mladšej skupine Emanuel Czyszczoń z Harkabúza

12. miesto v staršej skupine Hanna Budz z Čiernej Hory

Reprodukcia: AJ

eprasa.pl 8a5b5be93a

PODPORTE

1,5%

z vašej dane

SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

a tým aj sami seba,
regionálnu kultúru, našu činnosť
a naše spoločné úsilie,
aby Slováci a slovenčina v Poľsku
pretrvala aj naďalej!

KRS 0000254010

eprasa.pl 8a3b3be93a